

Norsk Folkehjelp
Solidaritetsungdom

INKLUDERINGENS LILLE GRØNNE

For en opplyst debatt om antirasisme,
asyl og integrering

Med denne ordlisten ønsker Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom å bidra med et faktagrunnlag i denne og fremtidige debatter om asyl- og flyktningpolitikk.

I 2015 var rekordmange mennesker på flukt - nær 60 millioner. Av disse søkte ca. 1,4 millioner asyl i Europa. Norge opplevde samme år rekord i antall asylsøknader, med 31 145 personer som søkte asyl. Debatten i Norge har i den forbindelse vært svært opphetet, selv om antall asylsøkere i Norge er relativt beskjedent sammenliknet med flere andre europeiske land og antall flyktninger i verden totalt.

Med denne ordlisten ønsker Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom å bidra med et faktagrunnlag i denne og fremtidige debatter om asyl- og flyktningpolitikk. Håpet er at med denne i lommen vil flere tørre å ta til ordet for et mer rettferdig og inkluderende samfunn, samt å bidra til en faktabasert debatt.

Håndboka er laget av Solidaritetsungdoms fagutvalg for asyl-, integrering og antirasisme bestående av Marianne Nårstad Jensen, Reidun Ryland og Øystein Monsen.

ORDBOK

Inkluderings lille grønne - for en opplyst debatt om antirasisme, asyl og integrering

Ankomstsenter

En ny ordning i 2015. Her skal asylsøkerene registreres av politiet, gjennomgå tuberkuloseundersøkelse, og registreres i Utlendingsdirektoratets (UDI) asylmottakssystem. Her blir man et par dager før man sendes videre.^[1]

Det er to ankomstsentre, et i Østfold og et i Finnmark.^[2]

Enslige mindreårige asylsøkere registreres ved Politiets Utlendingsenhet (PU), og sendes videre til ankomsttransittmottak.^[3]

Ankomsttransittmottak

Mottak hvor asylsøkere bor frem til tuberkulose- og helseundersøkelse er gjennomført, samt har fått veiledning om asylprosessen av NOAS. Etter dette overføres asylsøkeren til et transittmottak.^[4]

Oppgavene på denne typen mottak overlapper nå delvis med ankomstsentrene.^[5]

¹UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

²UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

³UDI "Asylsituasjonen: Ankomstsentre".

⁴UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

⁵UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

Apartheid

Rasepolitikken som ble ført i Sør-Afrika fra 1948 til 1990, da det ble avskaffet av Nelson Mandelas parti ANC.^[6] Apartheid innebar et systematisk rasebasert sosialt hierarki, med strenge regler for å unngå omgang mellom raser. Raser ansett som mindreverdige ble marginalisert, i Sør-Afrika spesielt de svarte afrikanere til fordel for det hvite mindretall (se majoritet og minoritet). Politikken ble fordømt av stadig flere land, og endte med utstrakte boikottaksjoner internasjonalt, og væpnet og ubevæpnet kamp mot Sør-Afrikas statlige institusjoner nasjonalt.

Apartheid brukes mer generelt om situasjoner hvor én etnisk gruppe systematisk forfordes i offentlige instanser, som de forskjellige kolonistater (f.eks. "svartfjøtene" i fransk Algerie) eller, mer kontroversielt, Israel med sin behandling av sin arabiske befolkning.

Apartheid er et eksempel på eksplisitt, strukturell rasisme.

Assistert retur

Retur til opprinnelsesland med bistand fra norske myndigheter.^[7] For å oppnå slik bistand må man søke før oppgitt utreisefrist. UDI og politiet avgjør i samarbeid med International Organization for Migration (IOM) hvem som kvalifiserer til slik støtte.^[8]

Alle som ikke har oppholdstillatelse i Norge, med noen få unntak, har rett på assistert retur.

Det er UDI som organiserer og finansierer denne typen returer, mens IOM fungerer som tjenesteleverandør.^[9]

Assimilering

Politikk en stat eller regjering fører overfor en språklig eller kulturell minoritet eller innvandret gruppe for å gjøre den mest mulig lik majoritetsbefolkningen. Tilpasningen skjer på premissene til det gjeldende samfunnet, og er en enveisprosess, til forskjell for

⁶FN, Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid

⁷Regjeringen, "Retur".

⁸Politiets, "Assistert retur".

⁹Regjeringen, "Retur".

integrering som er en toveisprosess mellom innvandrere og lokalbefolkning.

Asyl

Se beskyttelse.

Asylmottak

Asylmottak er et statlig tilbud om bosted for asylsøkere med økonomiske ytelser og beboerrettede tiltak.^[10] Alle asylsøkere har rett til å bo på mottak, men kan velge å ikke benytte seg av tilbudet. Hvis en asylsøker ikke benytter seg av dette, vil vedkommende heller ikke motta økonomiske ytelser eller andre tjenester knyttet til mottaket som norskopplæring, gratis tolk, helseytelser og lignende.^[11]

Staten styrer mottakene, men det er ikke staten som drifter dem. Det gjør driftsoperatører som har inngått en avtale med UDI, for eksempel drifter HERO og Norsk Folkehjelp noen asylmottak. Det er UDI som også påser at mottakene driftes etter gjeldende styringsdokumenter.^[12]

Svakheten ved dagens system er at mottaksdriften settes ut på anbud. Dette gjør at private driftsoperatører kan ta ut stor profitte på bekostning av beboernes beste.

Det finnes en rekke ulike typer asylmottak: Ankomstsenter, midlertidig overnatting (akuttplasser), ankomsttransittmottak, omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15, transittmottak og tilrettelagte avdelinger.^[13] I tillegg har vi i Norge et lukket mottak på Trandum.^[14]

Asylprosessen

OBS! beskrivelsen under er slik det skal være i teorien, ikke nødvendigvis slik det alltid utføres.

¹⁰Bahus, "Statlige mottak".

¹¹UDI, "Økonomiske ytelser".

¹²Bahus, "Statlige mottak".

¹³UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

¹⁴NOAS, "Asylfeltet på 1-2-3".

1) Registrering av søknad

Ved ankomst registreres søknaden ved et av to ankomstsentre eller på PUs kontor i Oslo. Der tar de fotografi, fingeravtrykk, og spør om blant annet identitetspapirer, nasjonalitet, reiserute og asylgrunnlag. Her orienteres det også om rettigheter. I tillegg utføres det tuberkulosestest ved ankomstsentrene.^{[15][16]}

Enslige mindreårige asylsøkere, som registreres ved PU, får også tildelt en representant som skal ivareta deres rettigheter gjennom asylprosessen.^{[17][18]}

Pass og andre reisedokument leveres inn med søknaden.^[19]

2) Ankomsttransittmottak

Etter registrering overføres asylsøkeren til et ankomsttransittmottak. Her bor man normalt frem til man har fullført helseundersøkelse, og fått veiledning av NOAS om asylprosessen, rettigheter og plikter i Norge. Denne typen mottak overlapper delvis med ankomstsentrene nevnt ovenfor.^[20]

Etter ankomsttransittmottaket overføres man til et transittmottak hvor man bor frem til gjennomført asylintervju.^[21]

Det er også mulig å bo privat om man ønsker det, men da mister man blant annet rett på pengestøtte.^[22]

3) Asylintervju

Asylintervjuet gjennomføres av UDI. Her blir man spurt mer inngående om blant annet grunnen til at man flykter, identitet, nasjonalitet, etnisitet, familie, bosted, utdanning, helse, reiserute og lignende. Man forklarer seg fritt med egne ord, og intervjueren stiller både åpne og spesifikke spørsmål.^[23]

Intervjuet tilpasses, så langt det er mulig, asylsøkerens behov. All informasjon er taushetsbelagt. Når intervjuet er over leses det høyt, slik at en selv kan kontrollere det som står der.^[24]

Asylsøkere over 18 skal intervjues separat, mens foreldre opplyser om mindreårige barns situasjon og asylgrunnlag. I tillegg har UDI en samtale med barn over 7 år, eller yngre om en er i stand til å danne egne synspunkter, forutsatt at barnet samtykker.^[25] Enslige mindreårige har en representant til stede.^[26]

4) Vedtak

UDI fatter vedtak etter asylintervjuet. Mens søknaden er til behandling sendes asylsøkeren til et ordinært mottak.

Behandlingstid varierer med sakens vanskelighetsgrad, og det finnes hovedsakelig to hurtigprosedyrer:

a) 48 timers-prosedyre, som gjelder asylsøkere fra antatt trygge land som for eksempel tilhører den Europeiske union (EU). Her gjennomføres et kort intervju, og søknaden blir avslått i løpet av 48 timer, med mindre det fremkommer opplysninger som tilsier at man har rett på beskyttelse eller opphold på humanitært grunnlag.^[27]

b) 3 ukers prosedyre: Gjelder asylsøkere fra land hvorfra UDI avslår en høy andel søknader, og som de har god oversikt over. Intervjuet utføres på vanlig måte. Dersom UDI må undersøke saken nøyere gjennom verifiseringer fra hjemlandet kan det ta lengre tid.^[28]

Der finnes to mulige utfall:

a) Søknad om beskyttelse innvilges

I dette scenarioet har UDI funnet grunn til å innvilge beskyttelse eller en annen tillatelse som i første omgang gir midlertidig oppholdstillatelse. Man får da tilbud om introduksjonsprogram og bosetting i en kommune

b) Søknad om beskyttelse avslås

Utgangspunktet her er at man forlater landet frivillig, men dersom man nekter kan politiet bruke tvang ved retur.^[29]

¹⁵UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

¹⁶Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 333.

¹⁷UDI "Ankomstsenter Østfold"

¹⁸Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 333.

¹⁹Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 333.

²⁰UDI, "Asylmottak (ulike typer)"

²¹UDI, "Asylmottak (ulike typer)"

²²UDI, "Økonomiske ytelser".

²³Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 333.

²⁴Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 333-4.

²⁵Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 333-4.

²⁶UDI, "Asylmottak: Representantordning for enslige mindreårige".

²⁷Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 334.

²⁸Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 334.

²⁹Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 334.

5) Klage

Etter avslått søknad kan en påklage vedtaket til Utlendingsnemnda (UNE) innen tre uker. Vedtak kan fattes i stornemd, i nemndmøte, av nemndleder, eller i sekretariatet, alt etter vanskelighetsgrad. Noe forenklet behandles vanskeligere saker i nemndmøte (eller stornemnd), hvor man som regel har anledning til å uttale seg personlig. Enklere saker kan behandles av nemndleder eller delegeres til sekretariatet.^[30]

Dersom UNE tar klagen til følge, kan man få innvilget beskyttelse eller opphold på humanitært grunnlag.^[31]

6) Endelig vedtak

Dersom klagen blir avslått av UNE er avslaget endelig, og man vil få en utreisefrist. Man kan søke IOM i Oslo om assistert retur, eller hvis man ikke reiser frivillig kan man bli tvangsreturnert av politiet.^[32]

7) Videre muligheter

Etter endelig vedtak er det fremdeles muligheter for innvilget opphold:

- UNE kan selv omgjøre sitt vedtak av eget tiltak ved vesentlige endringer i ens situasjon eller i forholdene i hjemlandet.
- Man kan sende en anmodning om at UNE må omgjøre vedtaket. Alle begjæringer må behandles av UNE.
- Man kan ta opp saken med Stortingets ombudsmann for forvaltningen (Sivilombudsmannen). UNE retter seg normalt etter ombudsmannens anbefalinger, selv om det ikke er rettslig bindende.
- Man kan reise sivil søksmål ved Tingretten, og kreve at UNEs vedtak erkjennes ugyldig. Får en ikke medhold i tingretten kan en anke dommen til lagmannsretten, og lagmannsrettens dom til Høyesterett.

- Dersom alle muligheter i Norge er brukt opp, kan en bringe saken opp for internasjonale domstoler som Den europeiske menneskerettighetsdomstol.^[33]

Asylsøker

En asylsøker er en person som ankommer et annet land uten på forhånd å være anerkjent som flyktning, og som deretter søker om beskyttelse mot forfølgelse. Asylsøkere er derfor i en prosess der vedkommende søker om beskyttelse og kan få innvilgelse eller avslag på søknaden.

En asylsøker får innvilget sin søknad og blir anerkjent som flyktning derom vedkommende har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av:

- Etnisitet
- Avstamning
- Hudfarge
- Religion
- Nasjonalitet
- Medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller politisk oppfatning.
- Reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet.^[34]

I tillegg til flyktningestatus kan en asylsøker innvilges opphold dersom vedkommende fyller kriteriene for opphold på humanitært grunnlag.^[35]

Artikkel 14 i FNs Verdenserklæring om menneskerettigheter slår fast at "enhver har rett til i andre land å søke og ta imot asyl mot forfølgelse". Det er dermed en grunnleggende menneskerett å søke om beskyttelse. I tillegg er stater forpliktet av non-refoulement prinsippet, Artikkel 31 i Flyktningkonvensjonen slår fast at flyktninger ikke skal straffes for ikke å kunne skaffe til veie nødvendige dokumenter, som pass eller visum. Mennesker som flykter fra

³⁰Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 335.

³¹Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 335.

³²Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 335.

³³Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett, 335-6.

³⁴Norsk Folkehjelp, "Spørsmål og svar om mottak av asylsøkere i Norge".

³⁵UDI, "Oppholdstillatelse på humanitært grunnlag".

forfølgelse kan være i en vanskelig relasjon med myndighetene i sitt hjemland, og være én mulig forklaring på at asylsøkere mangler identifikasjons- og innreisedokumenter.

I 2014 søkte 11.480 mennesker om asyl i Norge, og 67 % av asylsøkerne fikk innvilget asylsøknaden sin i første instans.^[36] Legger man til gruppen som får omgjort sine negative UDI-vedtak hos UNE, er innvilgelsesprosenten av asylsøknader enda høyere. I 2015 søkte 31 145 mennesker om asyl i Norge.^[37]

Barnekonvensjonen

FNs konvensjon for barns rettigheter, undertegnet i 1989. Gir barn en del særskilte rettigheter, inkludert kravet om at mange samfunnsprosesser skal fungere “til barnets beste”. For eksempel i tilfellet med asylsaker, vil barn kunne ha krav på en mer generøs behandlingsrutine enn voksne.^[38]

Beskyttelse

Beskyttelse og fristed gis til mennesker som defineres som flyktninger.

Blods- og avstammingsprinsippet for statsborgerskap (Jus sanguinis)

Jus sanguinis er prinsippet om at statsborgerskap skal overføres fra foreldre til barn, muligens gjennom flere slektsledd^[39]. Man har som regel mulighet for å anvende dens motsetning territorialprinsippet (Jus Soli) når det gjelder for eksempel barn av statsløse.

Norge forholder seg til denne formen for lovgivning, som er begrunnet både med muligheten for at mennesker kan fødes og vokse opp i Norge uten statsborgerskap (f.eks. barn av asylsøkere), og for at nordmenn som bor i utlandet skal ha rett til tilbakevending uavhengig av deres individuelle tilkobling til landet.

³⁶UDI, “To av tre asylsøkere fikk opphold i 2014”.

³⁷UDI, “Asylsøknader etter statsborgerskap, aldersgruppe og kjønn 2015”.

³⁸FN, Convention on the rights of the child

³⁹Merriam-Webster Online Dictionary, “Jus Sanguinis”.

Bortvisning

Å bli nektet innreise til Norge eller bli pålagt å forlate det dersom man oppholder seg i landet. En bortvisning er bare midlertidig, i motsetning til utvisning som kan være permanent. For eksempel vil personer som tvangsreturneres uten å betale for utgiftene ved retur, bortvises inntil regningen er betalt.^[40]

Bosetting

Når en flyktning innvilges asyl og vedtak om oppholdstillatelse i Norge, skal denne personen bosettes i en kommune. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har som oppgave å finne bosettingskommune til den enkelte. Flyktninger kan også velge å bosette seg på egenhånd et annet sted i landet enn den bosettingskommunen som IMDi tilbyr den enkelte. Velger flyktninger å ikke ta imot bolig og bosettingskommune fra IMDi, mottar man ikke offentlig støtte til bosetting.^[41]

Å bosette flyktninger er en frivillig oppgave for kommunene, og det er opptil kommunene selv å bestemme hvor mange flyktninger de ønsker å bosette. Ved å gjøre vedtak om bosetting forplikter kommunene seg til å tilby bolig og ulike velferdsordninger til flyktningene.^[42] Kommunene blir også forpliktet til å følge introduksjonsloven, som blant annet slår fast at flyktninger har rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Det er et mål at bosetting av enslige mindreårige flyktninger skal skje så raskt som mulig, og innen tre måneder etter at de har oppnådd oppholdstillatelse. For at enslige mindreårige skal kunne bosettes raskt, mottar kommuner et særskilt tilskudd i tillegg til det ordinære integreringstilskuddet. Eksempler på botilbud for enslige mindreårige er fosterhjem, institusjon, bofellskap og bolig med oppfølging.^[43]

Botidskravet

Botidskravet er en ordning med at innvandrere må ha bodd et visst antall år i Norge for å få permanent opphold. I skrivende

stund er det tre, med en pågående prosess for å få den opp til fem. Dette er ment å gi folk økt tilknytning til landet. I praksis betyr det at mange innvandrere er spesielt juridisk sårbare innen de har mottatt sin permanente oppholdstillatelse, da det er enklere å deportere folk før de har avtjent sitt botidskrav.

Det europeiske asylsystemet (CEAS)

EU har siden 1999 hatt et juridisk forankret samarbeid på asylfeltet, kalt Det felles europeiske asylsystemet (Common European Asylum System). Det har utviklet seg i to faser og består i dag av fire hoveddeler: statusdirektivet, prosedyredirektivet, mottaksdirektivet og Dublin-forordningen.^[44]

Norge er ikke med i hele Det felles europeiske asylsystemet, men deltar i Dublin-samarbeidet. I tillegg er Norge en del av Schengen-samarbeidet.

Diaspora

Begrepet diaspora brukes om mennesker med felles opphav som bor utenfor landet de opprinnelig kommer fra. Hjemlandet kan være reelt og eksistere i virkeligheten, eller være et symbol på et hjemland som man ønsker å etablere. Siden gruppen blir sett på som en del av hjemlandets nasjonale fellesskap, deltar diasporas ofte i aktiviteter og saker som er tilknyttet hjemlandet.^[45] Diaspora brukes for eksempel om jøder, palestinere, kurdere og armenere.

Diskriminering

Diskriminering er å behandle noen mindre gunstig enn andre. Ordet brukes oftest for å betegne en usaklig eller urimelig forskjellsbehandling av individer på grunnlag av deres kjønn, religion, tilhørighet til etniske grupper, nasjonalitet eller funksjonsevne. Diskriminering er forbudt, men ikke all forskjellsbehandling regnes som diskriminering. Enkelte typer forskjellsbehandling kan være tillatt fordi den søker å fremme likestilling.^[46] Norsk Folkehjelp jobber aktivt med å styrke fagbevegelsen i arbeidet mot diskriminering og politisk mot myndighetene for å fremme et mer likestilt arbeidsliv.

⁴⁰UDI, "Bortvisning".

⁴¹IMDi, "Bosetting av flyktninger fra asylmottak".

⁴²IMDi, "Bosetting av flyktninger".

⁴³IMDi, "Bosetting av enslige mindreårige flyktninger".

⁴⁴Vevstad, "Grensekontroll og flyktningers rettigheter", s.178-9.

⁴⁵Shain, Y. og A. Barth, "Diasporas and International Relations Theory".

⁴⁶Store Norske Leksikon, "Diskriminering"

Dublin-forordningen

Setter opp utvalgskriterier for hvilket land som er ansvarlig for en asylsøknad blant EUs medlemsland, Sveits, Liechtenstein, Island og Norge.^[47] Det hyppigst brukte utvalgskriteriet er at det landet en asylsøker først ankommer er ansvarlig for å behandle asylsøknaden. I praksis betyr det at Norge kan nekte å realitetsbehandle søknader om asyl dersom asylsøkeren først har registrert sin søknad i et annet land som deltar i Dublin-samarbeidet og sende vedkommende tilbake til dette landet.^[48] I tillegg presiserer Dublin-forordningen en rekke gjennomføringsmekanismer og to unntaksklausuler.

Eurodac er også knyttet til Dublin-forordningen.

Enslige mindreårige asylsøkere (EMA)

Barn eller ungdommer under 18 år som ikke har følge av foreldre eller andre med foreldreansvar, og som søker beskyttelse (asyl). Disse barna er i en spesielt sårbar situasjon og har andre behov og rettigheter enn voksne asylsøkere (som blant annet fremkommer av barnekonvensjonens prinsipp om “barnets beste”).^{[49][50]}

EMA har krav på en representant som utnevnes av Fylkesmannen og tildeles ved første registrering hos PU. Representanten skal være en juridisk erstatning for foreldre og skal tale barnets sak ovenfor offentlige instanser. Den daglige omsorgen og følgeansvaret er det derimot mottaket som har.^[51]

EMA tas også ekstra hensyn til i mottakssystemet, men her går et skille innad i gruppen basert på alder. Barn under 15 år bor på omsorgssentre under barnevernet, mens barn mellom 15 og 18 bor på egne mottak styrt av UDI.^[52]

Eurodac

En database for å registrere fingeravtrykk som har til formål å identifisere hvem som er ansvarlig for en asylsøknad etter Dublin-forordningen.^[53]

Etnisitet

Etnisitet henspiller på en gruppe mennesker som innenfor et større samfunn betrakter seg selv som en gruppe adskilt fra andre, som også blir identifisert som en egen folkegruppe av andre. Et vesentlig trekk ved etniske grupper er at etnisiteten har stor gjenomslagskraft. Den gir en overordnet identitet, som har betydning i samhandlingen med andre. Etnisitet har derfor mye til felles med andre overordnede identitetskategorier som kjønn. Etnisitet danner dermed ofte grunnlag for diskriminering.^[54]

Begrepet kan også knyttes til rasebegrepet, men er ikke i like stor grad basert på biologiske forklaringer. En etnisitet vil ofte ha biologiske elementer, men er først og fremst et eksplisitt språklig-kulturelt fenomen.^[55] For eksempel vil mange anse nordmenn og franskmenn som etnisk ulike, men som av samme “rase”.

En etnisk gruppe er en språklig, kulturelt og til en viss grad rase-messig homogen gruppe. De fleste medlemmer vil som regel være i stand til å kjenne igjen andre fra den samme gruppen som man er en del av. “Etnisk norsk” betyr vanligvis “hvit person med norsk som morsmål, helst med norske kulturelle referanser”.

Familieinnvandring

Familieinnvandring innebærer at et familiemedlem i utlandet kommer til Norge for å bo sammen med et familiemedlem som allerede bor i Norge. Tillatelse til familieinnvandring gis til nære familiemedlemmer som ektefelle, samboer gjennom minst to år og barn under 18 år.^[56]

Flerkulturelt samfunn

Et flerkulturelt samfunn oppstår som følge av migrasjon, og innebærer at folk med ulik kulturell bakgrunn lever sammen i et mangfoldig samfunn. I mange tilfeller vil forskjellige kulturelle grupper ikke ha lik makt og innflytelse over økonomi og politikk i et samfunn. Det finnes ulike modeller for å styre et flerkulturelt samfunn: integrering, assimilering, segregering og marginalisering.

⁴⁷UDI, “Dublin-samarbeidet”

⁴⁸Vevstad, “Grensekontroll og flyktningers rettigheter”, s.180.

⁴⁹Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet, “Enslige mindreårige asylsøkere (EMA)”.

⁵⁰FN, Convention on the rights of the child

⁵¹UDI, “Representantordning for enslige mindreårige”.

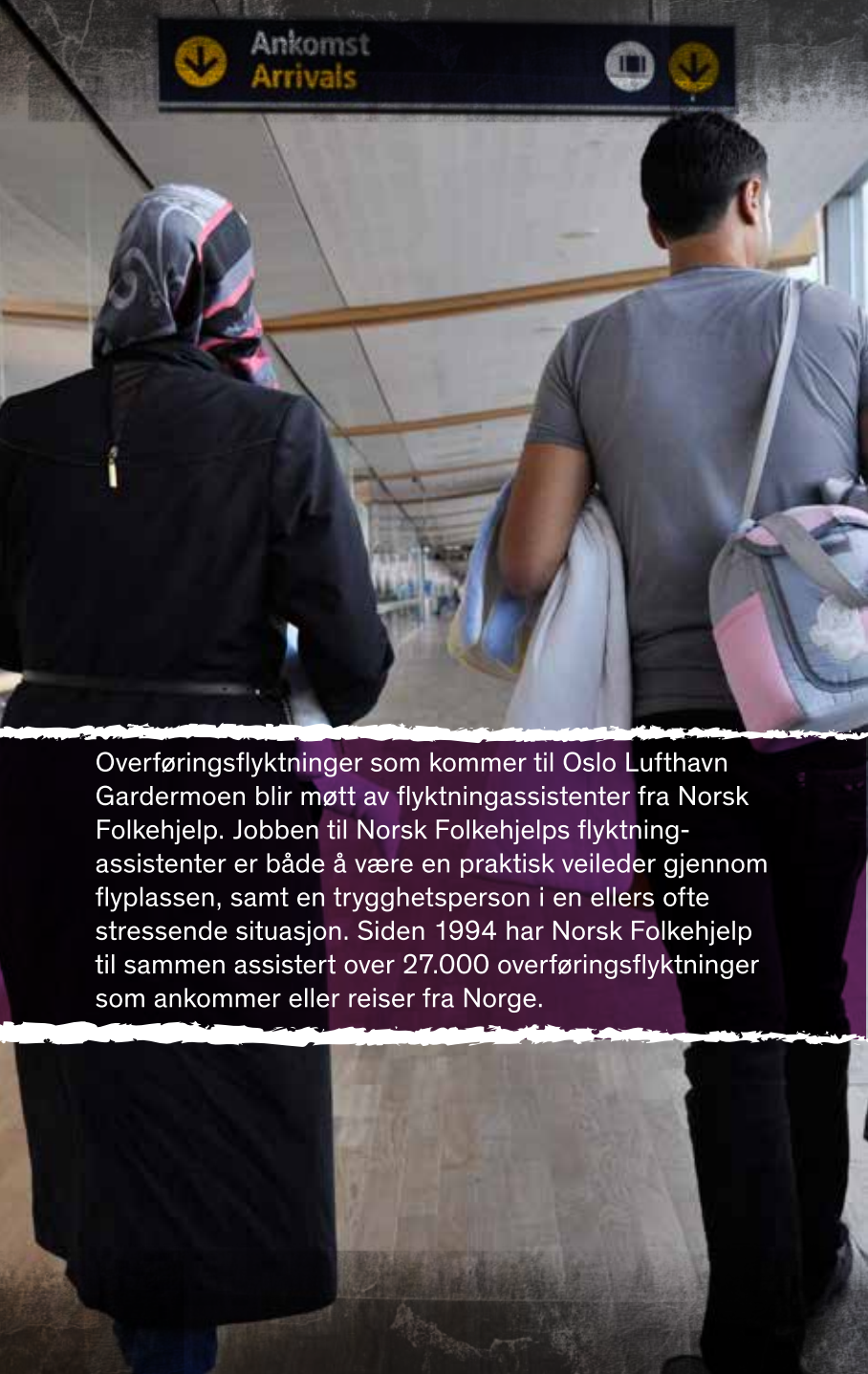
⁵²UDI, “Asylmottak (ulike typer)”.

⁵³Migration and Home Affairs (European Commission), “Glossary”.

⁵⁴Store Norske Leksikon, “Etnisk gruppe”.

⁵⁵Encyclopedia Britannica, “Ethnic group”.

⁵⁶Utlendingsloven, § 40-42.

Overføringsflyktninger som kommer til Oslo Lufthavn Gardermoen blir møtt av flyktningassistenter fra Norsk Folkehjelp. Jobben til Norsk Folkehjelps flyktningassistenter er både å være en praktisk veileder gjennom flyplassen, samt en trygghetsperson i en ellers ofte stressende situasjon. Siden 1994 har Norsk Folkehjelp til sammen assistert over 27.000 overføringsflyktninger som ankommer eller reiser fra Norge.

Tre hovedfaktorer spiller inn på tilstedeværelsen av kulturelle grupper i et samfunn. Det er grad av frivillighet, mobilitet og varighet. Noen grupper har kommet inn i et flerkulturelt samfunn på frivillig basis, for eksempel internasjonale studenter, mens det er ufrivillig for andre grupper, for eksempel flyktninger og urbefolkning. Det varierer blant dem som har migrert, hvor lenge man oppholder seg i det nye samfunnet. Noen grupper av innvandrere vil befinne seg mer permanent og langvarig i et annet samfunn enn andre, for eksempel kan flyktninger oppholde seg i et annet samfunn på permanent basis, sammenlignet med for eksempel gjestearbeidere.^[57]

Flyktning

En flyktning er i henhold til artikkel 1A (2) i FNs Flyktningkonvensjon av 1951, en person som «har flyktet fra sitt land og har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk overbevisning eller medlemskap i en bestemt sosial gruppe, og som ikke er i stand til eller på grunn av slik frykt ikke villig til å påberope seg sitt lands beskyttelse».

Definisjonen tilsier at en flyktning skal ha krysset en internasjonal anerkjent grense, og derfor vil ikke internt fordrevne kunne påberope seg flyktningsstatus.

Flyktning brukes også ofte om personer som har fått beskyttelse (asyl) av andre grunner enn det som er nevnt i Flyktningkonvensjonen. I den nye utlendingsloven gis det flyktningstatus til de som defineres som flyktninger etter Flyktningkonvensjonen, og de som står i fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur, nedverdiggende eller umenneskelig behandling eller straff ved tilbakevending.

Flyktninghjelpen

Flyktninghjelpen ble etablert i 1946 under navnet Europahjelpen for å bistå flyktninger i Europa etter andre verdenskrig. I dag er Flyktninghjelpen organisert som en uavhengig og privat stiftelse, med arbeid i 25 land i Afrika, Amerika, Asia og Europa.^[58]

⁵⁷Berry, "Acculturation and Adaption in a New Society".

⁵⁸Flyktninghjelpen, "Kort om flyktninghjelpen"

Flyktninghjelpen fremmer rettighetene til mennesker på flukt i og utenfor eget land, og er den eneste norske organisasjonen som er spesialisert på å hjelpe denne gruppen internasjonalt.

I felt arbeider organisasjonen med å yte humanitær hjelp til flyktninger, internt fordrevne og tilbakevendte personer. Denne virksomheten er fordelt på fem hovedområder: 1) bygging av hjem og skoler, 2) utdanning, 3) vann- og sanitærforhold, 4) matvaresikkerhet og distribusjon, og 5) informasjon, rådgivning og juridisk assistanse.

Flyktninghjelpen driver også talsmannsarbeid, som innebærer et aktivt arbeid for å fremme flyktninger og internt fordrevnes sak i internasjonale fora, programland og Norge.[59]

Flyktningkonvensjonen

Flyktningkonvensjonen refererer til FNs konvensjon om flyktningers rettsstilling av 1951. Flyktningkonvensjonen inneholder bestemmelser om hvem som er å anse som flyktning, om beskyttelse mot retur og om hvilke rettigheter en flyktning har.[60]

Artikkel 1A (2) definerer begrepet flyktning, og formulerer hvem som kan påberope seg flyktningsstatus. Beskyttelse skal primært gis i eget hjemland, men personer som ikke kan få beskyttelse av egen myndighet kan søke om internasjonal beskyttelse.

Flyktningkonvensjonen er et internasjonalt, juridisk bindende regelverk for land som har signert regelverket. Den originale konvensjonen fra 1951 inneholdt begrensninger i anvendelsesområde i tid og rom, og flyktninger ble forstått som et europeisk anliggende i etterkrigstiden. Artikkel 1B(1) formulerte at forfølgelse som kvalifiserte for flyktningstatus skulle være følge av hendelser i Europa før januar 1951. Disse begrensningene i tid og rom ble opphevet i 1967-protokollen, og i det gjeldende regelverket er beskyttelse av flyktninger et globalt anliggende, uavhengig av når hendelsene førte til forfølgelse.[61] Noen land har signert både

1951-konvensjonen og 1967-protokollen, noen land har kun signert 1951-konvensjonen, og noen land har ikke signert noen av lovverkene innenfor flyktningretten.

I tillegg til Flyktningkonvensjonen er det andre internasjonale og regionale rammeverk som berører beskyttelse av flyktninger.

Regionale rammeverk inkluderer blant annet Cartagena-erklæringen i Sør-Amerika og OAU-konvensjonen i Afrika. OAU-konvensjonen av 1969 er et regionalt rammeverk i Afrika som utvider definisjonen fra 1951-konvensjonen om hvem som er å anse som flyktning. Her legges det til at en flyktning i artikkel 1 (2) også gjelder for en person som er utsatt for forfølgelse eller generell vold, krig, okkupasjon, borgerkrig, intern uro og liknende.[62]

Internasjonale rammeverk som også brukes i tillegg til Flyktningkonvensjonen for beskyttelse av flyktninger er menneskerettighetserklæringen, torturkonvensjonen, barnekonvensjonen, FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter og internasjonal humanitær lov.

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)

UNHCR ble opprettet i 1950, og har som mandat å lede og koordinere internasjonalt arbeid for å beskytte flyktninger og løse flyktningeproblematikk.[63]

Gjennom flyktningkonvensjonen av 1951 søker UNHCR å sikre alles rett til å søke og oppnå beskyttelse i et annet land, mulighet til frivillig retur og rett til å bli integrert lokalt eller i et tredje land.[64][65]

UNHCR jobber både med flyktninger, returnerte, statsløse og internt fordrevne.[66]

Fordommer

Fordommer er forhåndsantakelser vi gjør oss om andre

⁵⁹Flyktninghjelpen, "Kort om flyktninghjelpen"

⁶⁰Flyktninghjelpen, "Konvensjoner og regelverk".

⁶¹UNHCR, "Text of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees with an introductory note by the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees".

⁶²UNHCR, "OAU Convention. Governing the specific aspects of refugee problems in Africa".

⁶³UNHCR, "About us".

⁶⁴Store norske leksikon, "FNs høykommissær for flyktninger".

⁶⁵UNHCR, "About us"

⁶⁶UNHCR, "About us".

menneskers karakter og egenskaper basert på utseende, kulturelle særtrekk, nasjonalitet, religion, seksuelle legning eller annet.^[67] Fordommer kommer av uvitenhet og kan være ufarlige. Dersom kollektive handlinger ledes av fordommer basert på ytre faktorer kan det føre til diskriminering og rasisme av enkelte grupper, og da blir fordommer problematisk i et samfunn. Et viktig verktøy i kampen mot rasisme og diskriminering er å nyansere fordommer med fakta, og se mennesker som individer, ikke grupper.

Frivillig retur

Dette begrepet blir ikke lenger brukt av offentlige myndigheter på grunn av frykt for at personer med endelig avslag skal oppfatte retur som en valgmulighet. I stedet brukes nå ordinær eller assistert retur.^[68]

Frontex

EUs grensekontrollbyrå. Gjennom Frontex samarbeider Schengens medlemsland om felles grensekontroll på særlig utsatte steder.^[69]

Gjestearbeider

En gjestearbeider brukes om personer som på grunn av arbeidsledighet eller dårlige arbeidsvilkår har forlatt sitt hjemland for å arbeide i et annet land. Gjestearbeidere kan ta arbeid for en midlertidig eller langvarig periode.^[70]

Innvandring av gjestearbeidere i Norge skjøt fart på 1970-tallet med pakistanere som tok arbeid her i landet. Pakistanere har blitt et eksempel på langvarig arbeidsinnvandring med flere generasjoner pakistanere som nå er født og oppvokst i Norge. Idag er svensker en stor gruppe av gjestearbeidere som i mange tilfeller blir kun en kort og midlertidig periode.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) er et statlig organ som skal gjennomføre vedtatt integreringspolitikk. En av

⁶⁷Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, "Politisk plattform", 20

⁶⁸Regjeringen, "Ikke lenger frivillig retur".

⁶⁹Politiet, "Schengensamarbeidet".

⁷⁰Store Norske Leksikon, "Fremmedarbeider".

hovedoppgavene til IMDi er blant annet bosetting av flyktninger i kommunene. IMDi følger også opp introduksjonsloven, norskopplæring og kvalifiseringsprogrammet. I tillegg til å iverksette statens politikk er IMDi også et kompetansesenter på integrering og mangfold som skal styrke kommunenes og statlige myndigheters kompetanse på dette feltet.^[71]

Innvandrere

En innvandrere er en person som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Innvandrere har på et tidspunkt flyttet permanent eller midlertidig til Norge. Statistisk Sentralbyrå (SSB) pleier å dele innvandrere opp i “vestlige” og “ikke-vestlige” innvandrere, avhengig av opprinnelsesland.^[72]

Integrering

Integrering er en betegnelse på hvordan innvandrere innlemmes i et majoritetssamfunn.^[73] Det er en stor politisk debatt om hva begrepet innebærer og hvordan integrasjon skal foregå. Med integrering menes at man blir en del av et samfunn og følger generelle normer og lover. Integrering handler om å bli en del av fellesskapet uten å gi slipp på hele sin identitet. Assimilering beskriver derimot en prosess hvor en minoritetsbefolkning skal tilpasse seg majoritetssamfunnet og gi avkall på sin identitet. Integrering er en prosess som også skal forhindre og motvirke marginalisering av enkelte grupper.

Integrering handler om i hvilken grad mennesker deltar i samfunnet. Viktige områder for å måle integrering er utdanning, arbeid, boligsituasjon og inntekt. Jo lengre botid folk har, jo høyere er deltakelsen i arbeidslivet, bruken av sosialhjelp avtar, og flere tar høyere utdanning.^[74] Arbeid er viktig for å kunne være økonomisk uavhengig, gjør det mulig å planlegge for fremtiden og kan bidra til å gjenopprette selvtillit og selvhjelpenhet. Språk, kunnskap om samfunn og kultur, trygghet og stabilitet er viktige faktorer som bidrar til å styrke og bidra til integreringsprosessen. Juridiske rettigheter, (for eksempel når man har rett til norskopplæring,

oppholdstillatelse og arbeidstillatelse), og muligheter for å oppnå statsborgerskap, er fundamentalt i politiske diskusjoner om hvordan man kan utvikle en effektiv integreringspolitikk.^[75]

Integreringstilskudd

Integreringstilskudd er et tilskudd som kommunene mottar fra staten for å dekke utgifter som følger av bosetting av flyktninger. Kommunene mottar et integreringstilskudd for hver bosatte person over fem år for å dekke utgiftene knyttet til bosetting og integrering. Dersom kommunene tar imot flyktninger som er enslige mindreårige eller mennesker som har alvorlige funksjonshemminger mottar kommunene et ekstra tilskudd for disse gruppene.^[76]

Internering

Internering betyr frihetsberøvelse foretatt av myndighetene overfor personer uten dom. Hensikten med internering er kontroll, og det skal ikke fungere som straff for en kriminell handling. Internering benyttes blant annet av nøytrale land under konflikt hvor krigførende parter styrker blir holdt innesperret, og i slike situasjoner er det ofte store grupper som påvirkes, ikke enkeltpersoner.^[77]

Se også lukket asylmottak

Internt fordrevne

Internt fordrevne er flyktninger som ikke har flyktet over noen landegrenser. Internt fordrevne skiller seg fra flyktninger ved deres juridiske situasjon. Det er prinsipielt fortsatt staten som har ansvar for internt fordrevnes sikkerhet og velferd, selv om det kan være staten som har fordrevet disse. Grunnen til dette er at hvis internt fordrevne ble det internasjonale samfunnets ansvar ville dette kunne føre til bruk av disse for å legitimere krig eller andre militærintervensjoner. Derfor er det svært vanskelig å hjelpe internt fordrevne.^[78] Man antar at det var ca. 38 millioner internt fordrevne i verden pr. 2014.^[79]

⁷¹IMDi, “Om IMDi”.

⁷²Statistisk Sentralbyrå, “Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, 1. januar 2013”

⁷³Store Norske Leksikon, “Integrering”.

⁷⁴Fordommer fordummer, “Innvandrere vil ikke integrere seg”.

⁷⁵Ager & Strang, “Understanding Integration: A conceptual Framework”.

⁷⁶IMDi, “Bosetting av flyktninger”.

⁷⁷Store norske leksikon, “Internering”.

⁷⁸FNs høykommissær for flyktninger, “Internally displaced people”.

⁷⁹IDMC, “Global Figures”.

Introduksjonsloven

Introduksjonsloven inneholder regler om introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Formålet med loven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet.^[80]

Introduksjonsprogrammet

Introduksjonsprogrammet skal forberede nyankomne innvandrere til å delta i arbeidslivet og samfunnet og hjelpe dem til å bli økonomisk selvstendige. Introduksjonsprogrammet inneholder opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og ulike tiltak som forbereder innvandrerne på videre utdanning eller arbeid, ofte praksis i en bedrift. Kommunene har ansvar for å gjennomføre programmet.^[81]

Hvem som faller inn i bestemmelsene for å følge introduksjonsprogrammet avhenger av hvilken oppholdstillatelse man har. Grupper som har rett og plikt til å delta i programmet er nyankomne utlendinger mellom 18 og 55 år som har fått asyl, personer med opphold på humanitært grunnlag, personer som har fått familiegjenforening med flyktninger eller norske borgere.^[82] I introduksjonsprogrammet har deltakerne rett og plikt til norskopplæring.

Kommunene må tilrettelegge for introduksjonsprogrammet så snart som mulig og senest innen tre måneder etter en flyktning har bosatt seg i kommunen.^[83] Med nye endringer i introduksjonsloven fra 1. januar 2016 er det mulig for deltakere i introduksjonsprogrammet å få permisjon fra programmet dersom de får et konkret tilbud om ordinært arbeid.^[84]

Programmet varer opptil to år, og når man deltar i programmet mottar man introduksjonsstønad. Stønadens tilsvaret to ganger folketrygdens grunnbeløp, og utbetales på grunnlag av registrert frammøte.

International Organization for Migration (IOM)

International Organization for Migration (IOM) er den ledende mellomstatlige organisasjonen på migrasjonsfeltet, med 162 medlemsland. Organisasjonen arbeider for humane og ryddige migrasjonsforhold, praktiske løsninger, mer internasjonalt samarbeid på migrasjonsfeltet og gi humanitær assistanse til immigrant-er som trenger det.^[85]

IOM i Norge jobber primært med implementeringen av det frivillige returprogrammet VARP, (Voluntary Assistance Return Programme). I forbindelse med dette programmet gir IOM også integreringsassistanse etter retur. I tillegg til dette driver IOM et kulturorienteringsprogram for overføringsflyktninger før de bosettes i Norge, samt bistår med å arrangere reisen til Norge for disse.^{[86][87]}

Klassisk rasisme

Tradisjonelt har rasisme dreid seg om en inndeling av mennesker i biologiske raser og en rangering av disse. Dette er såkalt klassisk rasisme. Et eksempel kan være opphøyning av den hvite rasen som bedre enn andre. I dag er denne typen rasisme mindre vanlig, og en snakker oftere om begrepet kulturrasisme.^[88]

Kulturrasisme

Kulturrasisme er forestillingen om at kultur, etnisitet eller religion definerer et menneske. Det innebærer et syn på kultur som uforanderlig (se statisk kulturforståelse). Det skiller seg fra klassisk rasisme som innebærer en rangering av ulike raser.

Selv om kulturrasisme er et mer abstrakt begrep enn klassisk rasisme er det et viktig begrep å bruke for å kunne synliggjøre konsekvensene av alle typer rasisme. Det er dessuten viktig å forstå hva rasisme er fordi det er ulovlig i Norge.^[89]

⁸⁰IOM, "About IOM".

⁸⁶IOM Oslo, "Om IOM".

⁸⁷UDI, "Overføringsflyktninger (kvoteflyktninger)".

⁸⁸Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, "Vaktbikkja - Hvordan bekjempe rasisme i det offentlige rom".

⁸⁹Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, "Vaktbikkja - Hvordan bekjempe rasisme i det offentlige rom".

⁸⁰Introduksjonsloven, § 1.

⁸¹IMDi, "Introduksjonsprogram".

⁸²Introduksjonsloven, § 2.

⁸³Introduksjonsloven, § 3.

⁸⁴IMDi, "Endringer i introduksjonsloven".

Kvoteflyktning

Se overføringsflyktning.

Likestilling

Likestilling er at alle personer skal ha like rettigheter og muligheter i samfunnet, uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, alder, etnisitet og religion.

Ordet likestilling har tradisjonelt vært brukt i betydningen likestilling mellom kvinner og menn, såkalt kjønnslikestilling. Dette er fremdeles den vanligste bruken av ordet, men de senere årene har det også fått en utvidet betydning til å gjelde andre diskrimineringsgrunnlag som nevnt ovenfor. Likestilling blir regnet som en samfunnsmessig grunnverdi av norske myndigheter, og den norske staten har gjennom tilslutning til FNs menneskerettighetserklæring forpliktet seg til å fremme likestilling.^[90]

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) skal fremme likestilling og bekjempe diskriminering på bakgrunn av blant annet kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, seksuell orientering og alder.^[91]

Lukket mottak

Lukket mottak betyr at beboere ikke kan bevege seg fritt inn og ut av mottaket. En person plasseres ikke i lukket mottak som straff, men for å kunne kontrolleres. (se *internering*).^[92]

Politiets utlendingsinternat på Trandum som drives av PU er det eneste lukkede mottaket i Norge.^[93] Her plasseres utlendinger uten lovlig opphold i Norge, i hovedsak de som skal tvangsreturneres. De fleste oppholdene på internatet er korte (24 timer), men i enkelte saker, for eksempel når man skal klarlegge identitet, kan det ta lengre tid.^[94]

Majoritet

Majoritet er en gruppe som er i flertall i en befolkning eller

forsamling. Det motsatte av majoritet er minoritet, som betyr mindretall.

Majoritet behøver derimot ikke kun å bli definert ut fra en tall-messig størrelse. Begrepet er også nært forbundet med maktfordeling og politisk innflytelse. Ofte er majoritetsbefolkningen den dominerende gruppen med maktposisjoner i et samfunn, som bestemmer over minoriteters rettigheter, innpass i arbeidslivet, boligmarkedet og lignende.

Det finnes historiske eksempler på at det ikke bare er tall-messige majoriteter som er den dominerende gruppen i et samfunn. For eksempel i Sør-Afrika under Apartheid hadde den hvite minoriteten maktposisjoner og styrte over den svarte majoritetsbefolkningen. Den svarte befolkningen fikk minoritetsstatus som under-ordnet og marginal gruppe.

Makt er derfor et viktig element i skillet mellom minoritet og majoritet, i tillegg til tallmessig størrelse på en befolkning.

Marginalisering

Marginalisering er “en ekskluderingspraksis overfor enkelte minoritetsgrupper eller personer som av ulike grunner beveger seg i en gråsone mellom sosial integrasjon og samfunnsmessig utstøting”^[95]. Dette innebærer at en gruppe eksisterer og er anerkjent på noen nivåer, men mangler fulle formelle eller uformelle rettigheter. For eksempel kan man si at papirløse i Norge er en marginalisert gruppe.

“Marginalisering” som ord kommer av “margin”, dvs. “nær margin”, og betyr “skjøvet mot yttergrensene”.^{[96][97]}

Midlertidig oppholdstillatelse

Midlertidig oppholdstillatelse er en oppholdstillatelse med utløpsdato, for eksempel at en asylsøker bare får opphold i ett eller tre år. Alle som søker om opphold i Norge får først midlertidig opphold-

⁹⁰Store Norske Leksikon, “Likestilling”.

⁹¹Likestillings- og diskrimineringsombudet, “Om ombudet”.

⁹²NOAS, “Asylfeltet på 1-2-3”.

⁹³NOAS, “Asylfeltet på 1-2-3”.

⁹⁴Politi, “Politiets utlendingsinternat”.

⁹⁵Helsedirektoratet, “Marginalisering”.

⁹⁶Store Norske Leksikon, “Marginal”.

⁹⁷Store Norske Leksikon, “Marginalisering”.

stillatelse, men kan etter tre år søke om permanent oppholdstillatelse. Erna Solbergs regjering ønsker å heve dette botidskravet til fem år.^{[98][99]}

Midlertidig overnatting (akutt plasser)

Plasser som er opprettet for å sikre asylsøkere et tilbud når det ikke er plass på ordinære mottak.^[100]

Migrasjon

Migrasjon betegner forflytting av enkeltmennesker eller grupper, både over landegrensene og innenfor et land. For å skille de to kategoriene brukes gjerne internasjonal migrasjon om forflytting over landegrensene. I internasjonal og nasjonal lovgivning skilles det ofte mellom frivillig migrasjon og migranter på en side, og tvungen fordrivelse av flyktninger og internt fordrevne på en annen side.^[101]

Noen årsaker til migrasjon er globalisering, internasjonalisering av utdanningssystemet som gjør det enklere å dra på utveksling og økt internasjonal handel og utenlandske investeringer. Andre årsaker er konflikter og fattigdom som kan skape flyktninger som opplever forfølgelse og derfor søker om asyl i andre land.^[102]

Minoritet

En minoritet er ifølge FNs minoritetserklæring en mindretallsbefolkning basert på etniske, nasjonale, kulturelle, religiøse eller lingvistiske identiteter. Disse har visse rettigheter under FNs menneskerettighetskonvensjon.

Minoritetsbegrepet er kommet under press i de senere år, spesielt i kraft av den økende formulering av diskriminerings spørsmål som identitetsspørsmål. FN forholder seg i liten grad til øvrige identitære minoriteter, som f.eks. seksuelle grupperinger og handikappede, i sitt minoritetsbegrep selv om disse grupper også har særskilte krav på beskyttelse under menneskerettighetene.

Ei jente fra Syria i flyktningleir i Suruc, Tyrkia

⁹⁸UDI, "Midlertidig oppholdstillatelse".

⁹⁹Regjeringen, "Høring om endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften".

¹⁰⁰UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

¹⁰¹Flyktninghjelpen, "Oversikt over viktige begreper".

¹⁰²Store norske leksikon, "Migrasjon".

Det er også et poeng å ha med seg at en minoritetsbefolkning ikke nødvendigvis er tallmessig underlegen. Den svarte befolkningen i Sør-Afrika under Apartheid ble karakterisert som en minoritets-situasjon. Makt er dermed en viktig dimensjon av minoritetsbegrepet.

Multikulturalisme

Distinkte kulturer som deler samme geografisk-politiske enhet, for eksempel stat eller by. Alternativt en måte å tilnærme seg kulturforskjeller på.^[103] Begrepet er ofte koblet spesifikt opp mot religiøse, etniske eller nasjonale kulturbegreper enn for eksempel klassemessige kulturinndelinger. Et samfunn som baserer seg på multikulturalisme er en motpol til et samfunn som baserer seg på assimilering som metode å håndtere minoritetsbefolkninger.

Implisitt i ideologisk multikulturalisme ligger vanligvis en likeverdstanke, altså at de forskjellige kulturer har like stor verdi, og at det ikke i utgangspunktet er legitimt å heve én kulturell praksis over en annen. Dette er imidlertid ikke gitt, verken i praktisk utfoldelse eller i nødvendig filosofisk tanke.^[104] Et apartheidregime kan for eksempel være en variant av multikulturalisme, i egenskap av at en har det som oppleves som distinkte kulturer, men hvor en av disse er utpekt som direkte overlegen. En "mykere" variant av dette befinner seg i det forholdsvis vanlige "Leitkultur"-begrepet, som betegner et samfunn hvor en viss nasjonal identitet (typisk majoritetsidentiteten) har forrang, men hvor andre nasjonale kulturer anerkjennes og er i prinsippet likeverdige, om ikke likestilt.

"Multikulturalisme" har med dette vidt forskjellige betydninger avhengig av sammenheng. Begrepet er, for eksempel, hyppig brukt av høyreekstreme krefter om enhver ideologi som forfekter noen form for toleranse for ikke-vestlig innvandring, for eksempel i Anders Behring Breiviks manifest.^[105]

Norsk Organisasjon for Asylsøkere (NOAS)

Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) er en uavhengig, ideell organisasjon som har som oppdrag å forsvare og fremme asylinstittuttet og sikre respekt og rettssikkerhet for den enkelte asylsøker. NOAS' oppgave skal være å bistå asylsøkere med informasjon, rådgivning og juridisk bistand.^[106] NOAS har et viktig mandat i å veilede asylsøkere gjennom søknadsprosessen.

Non-refoulement

Non-refoulement er et prinsipp i flyktningkonvensjonen og internasjonal rett som innebærer at ingen kan sende en person tilbake til sitt hjemland om vedkommende risikerer å bli forfulgt der. Det er forbudt av internasjonal lov å returnere flyktninger til hjemlandet eller til et annet utrygt område.^[107] Prinsippet gjelder for alle asylsøkere frem til deres asylsøknad eventuelt blir avslått av myndigheten som behandler asylsøknaden.

Prinsippet om non-refoulement som stammer fra internasjonal rett er også nedfelt i den norske utlendingsloven. Dette forplikter Norge både gjennom internasjonalt og nasjonal lovgivning til ikke å returnere mennesker som risikerer å bli forfulgt i sitt hjemland.

Norskopplæring

I Norge er opplæring i norsk og samfunnskunnskap gratis for noen bestemte grupper innvandrere. Hvem som har rett og plikt til gratis norskopplæring følger introduksjonsloven. Se også introduksjonsprogrammet om deltakere i programmet. Er man mellom 16 og 55 år har man både rett og plikt til gratis norskopplæring i tilsammen 600 timer, fordelt på 550 timer norsk og 50 timer samfunnskunnskap. Er man mellom 55 og 67 år har man rett, men ikke plikt til å følge opplæringen.^[108]

Noen grupper innvandrere har ikke rett på gratis opplæring. Det gjelder arbeidsinnvandrere som ofte er i Norge kun for en kort periode. Her skiller introduksjonsloven mellom personer som kommer innenfra eller utenfra EØS/EFTA-området, hvor

¹⁰³Encyclopedia Britannica, "Multiculturalism".

¹⁰⁴Stanford Dictionary of Philosophy, "Multiculturalism".

¹⁰⁵Aftenposten, "Dette sa Breivik - ord for ord".

¹⁰⁶NOAS, "Om NOAS".

¹⁰⁷Store Norske Leksikon, "Non refoulement".

¹⁰⁸IMDi, "Hvem har rett og/eller plikt til opplæring".

norskopplæring er frivillig for noen, men obligatorisk for andre. Arbeidsinnvandrere fra EØS/EFTA har verken rett eller plikt til norskopplæring. Det betyr at det er frivillig å lære seg norsk for arbeidsinnvandrere fra Europa. Arbeidsinnvandrere som kommer utenfor EØS/EFTA må derimot ha gjennomført 300 timer med norsk- og samfunnskunnskap opplæring, hvis de ønsker å søke om permanent oppholdstillatelse eller statsborgerskap i Norge. Hvis man kommer fra et land utenfor Europa og ønsker permanent oppholdstillatelse, er det derfor en plikt å lære seg norsk, og man betale for opplæringen selv, uten offentlig støtte.^[109]

Det er en ressurs for Norge å ha innbyggere som snakker all verdens språk. De kan brukes som tolker, sendes ut som journalister, på ambassader, eller være språklærere.^[110] Alle mennesker har forskjellig evne til å lære seg språk, og uansett evne tar det tid å mestre et nytt språk. Noen asylsøkerne som kommer til Norge er analfabeter og kan ikke skrive eller lese fra før, og noen har aldri gått på skole på grunn av forfølgelse og konflikt.

Omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år

Enslige mindreårige som er under 15 år blir sendt til egne omsorgssentre som barne-, ungdoms- og familieetaten (bufetat) har ansvar for.^[111]

Opphold på humanitært grunnlag

Dersom en asylsøker ikke oppfyller kravene for å oppnå flyktningestatus kan vedkommende likevel få oppholdstillatelse på humanitært grunnlag. En slik oppholdstillatelse gis på grunnlag av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket.^[112] Sterke menneskelige hensyn er en samlebetegnelse for faktorer som kan gi grunnlag for humanitær oppholdstillatelse^[113]. Noen eksempler er alder, helsetilstand, familie/nettverk i hjemland, og fare for diskriminering/overgrep/trakassering ved retur uten at det kan beskrives som tortur eller forfølgelse.^[114]

Særlig tilknytning til riket kan danne grunnlag for opphold på humanitært grunnlag i de tilfeller hvor en asylsøker har oppholdt seg over lang tid uten å få et vedtak fra UDI, og uten å selv å være skyld i at prosessen har tatt lang tid. Etter utlendingsforskriften §8-2 vil en asylsøker som uforskyldt har oppholdt seg i Norge i 15 måneder uten endelig vedtak ha rett på opphold.^[115]

I tillegg tas det ekstra hensyn til barn utfra prinsippet om barnets beste i barnekonvensjonen.^[116]

Bortsett fra 15-månedsregelen nevnt ovenfor er det ingen som uten videre har rett på oppholdstillatelse på humanitært grunnlag. Hensynene ovenfor må derfor i de andre tilfellene avveies av mot såkalte innvandringsregulerende hensyn. Slike hensyn kan eksempelvis være samfunnsmessige konsekvenser som at innvilgelse av opphold vil åpne for en større tilstrømning, eller generell respekt for loven som når noen ikke bidrar til å avklare sin identitet.^[117]

Ordinær retur

Selvorganisert retur uten bistand fra norske myndigheter.^[118]

Ordinære mottak

Etter gjennomført asylintervju overføres asylsøkeren til et ordinært mottak, hvor man blir mens søknaden behandles.

For enslige mindreårige over 15 finnes det egne ordinære mottak, eller tilrettelagte avdelinger.^[119]

Overføringsflyktning

Overføringsflyktninger er mennesker som vanligvis er registrert som flyktninger hos FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), men som ikke blir tilbudt en varig løsning i det landet de befinner seg i og som dermed blir satt opp for overføring til et tredje land.^[120]

¹⁰⁹IMDi, "Hvem har rett og/eller plikt til opplæring".

¹¹⁰Fordommer fordummer, "Innvandrere gidder ikke lære seg norsk".

¹¹¹UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

¹¹²UDI, "Oppholdstillatelse på humanitært grunnlag".

¹¹³Store Norske Leksikon, "Humanitært Opphold".

¹¹⁴NOAS, "Tema: Asyl, beskyttelse, sterke menneskelige hensyn".

¹¹⁵Store Norske Leksikon, "Humanitært Opphold".

¹¹⁶Store Norske Leksikon, "Humanitært Opphold".

¹¹⁷Store Norske Leksikon, "Humanitært Opphold".

¹¹⁸Regjeringen, "Retur".

¹¹⁹UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

¹²⁰UDI, "Overføringsflyktninger (kvoteflyktninger)".

I Norge vedtar Stortinget en årlig kvote, mens Justisdepartementet (JD) bestemmer hvilke hovedgrupper av flyktninger vi skal ta imot. UNHCR fremmer dermed flyktningenes søknader, mens UDI bestemmer hvem som får komme til Norge. Deretter etablerer IMDi en avtale om bosetting med en kommune, og når dette er gjort tar UDI kontakt med den aktuelle utenriksstasjonen og IOM for å ordne med innreisevisum og selve reisen.^[121]

Der finnes hovedsaklig to typer saksganger for overføringsflyktninger:

- *Kommisjonssaker*

Saker hvor UDI har foretatt intervju i oppholdslandet før innreise til Norge. Her avgjør UDI om søkeren får flyktningstatus før vedkommende kommer til Norge. Denne typen saker utgjør majoriteten av sakene.

- *Dossiersaker*

Saker hvor overføringsflyktningene får innreisevisum til Norge først, og deretter får søknaden behandlet her.

I tillegg finnes det hastesaker for eksempel ved alvorlige helseproblemer som trenger rask behandling i Norge. Da fatter UDI vedtak innen 48 timer, og IMDi forsøker å få avtale om bosetting innen de påfølgende 48 timene. Til slutt forplikter IOM og utenriksstasjonen å få vedkommende avgårde til Norge innenfor det tidsrommet kommunen har bestemt.

Papirløs

Begrepet papirløs brukes om alle utenlandske borgere i Norge uten gyldig oppholdstillatelse. Begrepet har ingenting med identifikasjonspapirer eller uklar identitet å gjøre, men handler om manglende oppholdstillatelse i riket.^[122]

Papirløse er en sammensatt gruppe. Mange papirløse er asylsøkere med endelig avslag som av ulike grunner velger å bli værende i

^[121]UDI, "Overføringsflyktninger (kvoteflyktninger)".

^[122]Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom,

"Vaktbikkja - Hvordan bekjempe rasisme i det offentlige rom."

Norge. Ofte har det sammenheng med at norske myndigheter ikke har praktisk mulighet til å gjennomføre returer eller at asylsøkerne frykt for hva som vil skje ved retur til hjemlandet hindrer dem i å returnere. En del har fått avslag som ikke er i tråd med FNs anbefalinger.^[123]

Det finnes mennesker som har vært papirløse i Norge med svært begrensede rettigheter i opptil tjue år. Mange utnyttes i svart arbeid og mange sliter med store psykiske og fysiske helseplager. Papirløse har bare rett til akutt helsehjelp, noe som blant annet innebærer at mennesker med kroniske plager ikke får behandling før situasjonen er akutt.^[124]

Permanent oppholdstillatelse

Oppholdstillatelse som gir grunnlag for å oppholde seg og arbeide i Norge på ubestemt tid. Alle som får oppholdstillatelse i Norge får først en midlertidig tillatelse, men kan etter tre års opphold søke om å gjøre tillatelsen permanent.^[125] Det finnes også andre krav for at søknaden skal godkjennes. For eksempel må flyktninger som søker om å omgjøre midlertidig opphold til permanent opphold kunne vise til et fortsatt beskyttelsesbehov for å kunne få søknaden innvilget.^[126]

Politiets Utlendingsenhet (PU)

PU er politiets hovedaktør på immigrasjonsfeltet, og jobber primært med å

- Registrere asylsøkere som ankommer Norge
- Etterforske for å fastsette identitet
- Uttransportere personer uten lovlig opphold
- Drive politiets utlendingsinternat (se lukket mottak)

PU tvangsreturnerer også personer som ikke retter seg etter avslag fra UDI og UNE.^[127]

Rase

Inndeling av arter i biologisk sammenhengende undergrupper. Brukt om mennesker siden sent på 1700-tallet for å forsøke å kategorisere mennesket ut fra forskjellige atskilte undergrupper, spesielt den tyske biologen J.F. Blumenbach. Et viktig moment her er at Blumenbachs store prosjekt ikke egentlig var å legitimere sine samtidige institusjoner som slaveri og slavehandel. Hans grunnkonsept om rasen var i utgangspunktet ment å rettferdiggjøre et artsfelleskap mellom alle mennesker etter sin tids vitenskapelige standarder.^[128] Blumenbachs begreper er imidlertid blitt stående, og inndelingen i “Kauasiere”, “Mongolere”, “Etiopiere”, “Amerikanere” og “Malayer” er utgangspunktet for den vestlige raseforståelsen.

Siden den gang har rasebegreper utviklet seg i forskjellige retninger. Dette toppet seg med den pseudovitenskapelige argumentasjon for eugenikk, eller rasehygiene, hvor en begrenset genetisk opfatning av arv gjorde det naturlig å sette stadig flere egenskaper under rasebegrepet, før det nådde sitt klimaks med de nazistiske raselover.

Det har per i dag ikke lyktes noen å lage et robust, sammenhengende biologisk rasebegrep, tross en oppblomstring av interesse rundt feltet i de senere tider i forbindelse med en voldsom fornyelse i de biologiske vitenskaper som følge av innføringen av datateknologi.^{[129][130]} Rundt 85% av menneskelig genetisk variasjon eksisterer uavhengig de tradisjonelle rasebegreper, og selv de femten gjenværende prosent er nesten umulig å koble til noen moderne definisjon av “rase”. Den genetiske variasjon i Afrika er dessuten større enn den i resten av verden, som igjen gjør det utfordrende å lage noe sosialt relevant og biologisk sammenhengende rasebegrep.^[131]

I den grad man kan snakke om rase i dag, bør man altså begrense seg til å diskutere det som sosialt fenomen, det vil si den allmenne og uvitenskapelige inndeling av mennesker i raser basert på ytre

¹²³NOAS, “Asylfeltet på 1-2-3”.

¹²⁴NOAS, “Asylfeltet på 1-2-3”.

¹²⁵UDI, “Permanent oppholdstillatelse”.

¹²⁶Utlendingsloven, §62(b), 2015.

¹²⁷Politiet, “Politiets utlendingsenhet”.

¹²⁸Bhopal R, “The beautiful skull and Blumenbach's errors: the birth of the scientific concept of race”.

¹²⁹Templeton, A. R. “Biological Races in Humans.”

¹³⁰National Institutes of Health (US); Biological Sciences Curriculum Study.

NIH Curriculum Supplement Series [Internet], “Understanding Human Genetic Variation”.

¹³¹Campbell, M. C., and S. A. Tishkoff. “AFRICAN GENETIC DIVERSITY: Implications for Human Demographic History, Modern Human Origins, and Complex Disease Mapping.”

fysiske faktorer som en form for sosialt hierarki. Dette gir imidlertid ikke noen konsekvent og allmenn definisjon av hva en rase er, og det gir heller ingen enighet om hvem som tilhører hvilken rase.^[132]

Rasisme

Diskriminering på bakgrunn av rase eller etnisitet. Det skilles mellom klassisk rasisme og kulturrasisme. I diskriminering ligger for eksempel nedvurdering av folks troverdighet grunnet antatt nasjonalt opphav eller nedvurdering av jobbsøknader på grunnlag av søkerens fremmedartede navn. Rasisme eksisterer i samfunnet på institusjonelt og individuelt nivå.

Institusjonelt vil rasisme vanligvis manifesteres i anordning av sosiale funksjoner på en slik måte at rasemessige minoriteter blir dårlig behandlet eller mistenkeliggjort - eksempelvis høyere strafferammer eller systematisk dårligere verneordninger i områder eller aktiviteter som domineres av etniske minoriteter. I Norge i dag vil dette oftest manifesteres i våre immigrasjonsordninger.

Individuelt er rasisme et spørsmål om holdning og/eller ideologi. Dette abstraheres i våre tider ofte til religiøse eller nasjonale identiteter. For eksempel kan hets av romfolk/sigøynere rettes mot "rumenere", eller hat av pakistanere, somaliere eller arabere abstraheres til "muslimer". Det er et poeng å markere at kritikk av nasjonal eller religiøs kultur ikke nødvendigvis er rasistisk, men ofte er den det. Vurderingen av hvor dette skillet går er et vesentlig arbeid i konfrontering med rasistiske holdninger i det hverdagslige liv.^[133]

Retur

Begrepet retur brukes når en asylsøker har fått avslag på asylsøknaden, og må returnere til et transittland eller til opprinnelseslandet. En person med endelig avslag på søknad om oppholdstillatelse plikter å returnere til transitt- eller hjemland innen oppgitt utreisefrist. Slik retur kan enten være selvorganisert, såkalt ordinær retur, eller assistert retur. Dersom en ikke

returnerer innen utreisefrist blir en uttransportert av politiet, såkalt tvangsretur.^[134]

Noen asylsøkere med endelig avslag velger av ulike grunner å bli værende i Norge, såkalt papirløse. Ofte har det sammenheng med at norske myndigheter ikke har praktisk mulighet til å gjennomføre returer, mangel på returavtale mellom Norge og myndigheter i opprinnelseslandet og asylsøkernes individuelle frykt for hva som vil skje med dem i hjemlandet hindrer dem i å returnere. En del av de tidligere asylsøkerne har fått avslag som ikke er i tråd med FN's anbefalinger. Derfor er det utfordrende å returnere asylsøkere med endelig avslag som ikke har oppnådd flyktningstatus, men som av ulike grunner mener at de har beskyttelsesbehov.

Returavtale

Avtale mellom to stater som tar sikte på å forenkle tilbakesendelse av statsborgere i den ene staten fra den første. Slike avtaler er ikke nødvendige for å returnere personer til deres hjemland, men altså myntet på å effektivisere og forenkle uttransporteringen.^[135]

Schengen-samarbeidet

Et samarbeid mellom 26 europeiske land om avvikling av grensekontroll mellom medlemsstatene og om mer effektiv kontroll av de ytre territorielle grensene. I tillegg har man inngått i visum- og politisamarbeid.^[136]

Norge har vært offisielt medlem av Schengen siden 1996.^[137]

Segregering

Segregering er atskillelse av grupper på samfunnsnivå.^[138] Et segregert samfunn kan være splittet basert på rase, kjønn eller religion. For eksempel var USA før borgerrettsbevegelsen et segregert samfunn etter rase for å holde den svarte befolkning under kontroll.^[139] Vanligvis begrunnes segregering politisk med utbredte fordommer og vikarierende forklaringer. Et vanlig forsvar for Apartheid i Sør-Afrika var at det svarte flertall ville ta

¹³²Aftenposten, "Raser eksisterer i dag".

¹³³Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom.

¹³⁴Vaktbikkja - hvordan bekjempe rasisme i det offentlige rom".

¹³⁴Flyktninghjelpen, "Oversikt over viktige begreper".

¹³⁵Politiet, "Returavtaler".

¹³⁶Politiet, "Schengensamarbeidet."

¹³⁷Regjeringen "Schengen- og Dublin-samarbeidet."

¹³⁸Cambridge Online Dictionary, "Segregate".

¹³⁹Encyclopedia Britannica, "Racial Segregation".

en kollektiv og grusom hevn om den fikk anledningen.

Statsborgerskap

Tilhørighet i et land, oppnådd enten ved fødsel (Jus Sanguinius eller Jus Soli), eller ervervet ved søknad med ulike kriterier som språkkompetanse og bofasthet.^[140] Statsborgerskap medfører diverse plikter som verneplikt og noen former for skatteplikt og rettigheter som bruk av ambassadetjenester og utstedelse av pass. Noen land, deriblant Norge, har eksklusivt statsborgerskap, det vil si at man ikke kan holde flere statsborgerskap enn det norske om man vil ha det. Dersom man er utenlandsk statsborger og søker om norsk statsborgerskap, må man gi opp sitt opprinnelige statsborgerskap. Andre land, som Sverige og Danmark, har ikke dette prinsippet, og man kan dermed ha statsborgerskap i flere land.

Statisk kulturforståelse

En forståelse av kultur som en fast avgrenset og stabil enhet bestående av tradisjonelle forestillinger og verdier. Altså noe man har med seg hele livet og som i liten grad kan forandres. Når frykt for kulturell ulikhet kommer frem i for eksempel den norske integreringsdebatten, er det gjerne et slikt kultursyn som ligger i bunn. I en slik debatt er det viktig å minne om at kulturelle trekk sjelden virker uavhengig av andre faktorer som økonomi, diskriminering eller klasse.^[141]

Statsløs

Mennesker som av ulike grunner mangler statsborgerskap, med de rettigheter et statsborgerskap innebærer. Statsløse befinner seg i en gråsoner hvor de i realiteten ikke har rettigheter til å reise, benytte seg av velferdsordninger eller muligheten til å ta lovlig arbeid. Folk kan bli statsløse gjennom fødsel (født i et land som bruker Jus Sanguinius når deres foreldre er fra et land med streng praksis for Jus Soli) eller ved politisk vedtak, det vil si at de blir fratatt sitt statsborgerskap.^[142]

^[140]Store Norske Leksikon, "Statsborgerskap".

^[141]Norsk Folkehjelp Solidaritetsundom,

"Vaktbikkja - Hvordan bekjempe rasisme i det offentlige rom".

^[142]FNs høykommissær for flyktninger, "What is statelessness?".

I noen land brukes statsborgerskap som et politisk maktmiddel for å begrense rettigheter til opposisjonen og mennesker som arbeider for ulike reformer. I følge Amnesty International skjer dette blant annet i Bahrain, hvor bahrainske myndigheter har ved flere anledninger fratatt opposisjonsmedlemmer deres statsborgerskap.

Subsidiær beskyttelse

Brukes i EU-sammenheng om en ikke-EU-borger, eller en statsløs, som ikke kvalifiserer som flyktning, men likevel oppnår beskyttelse.

Territorialprinsippet for statsborgerskap (Jus Soli)

Prinsippet om at enhver som er født i en stat automatisk blir statsborger i denne staten.^[143] De fleste stater har en variant av dette for papirløse som fødes i sin stat, men i Europa praktiseres det så lite som mulig - det vil si at om man fødes i Norge av for eksempel svenske foreldre, blir man ikke automatisk norsk statsborger, selv om det selvsagt er enklere å søke opphold og statsborgerskap om man er vokst opp i landet.^[144]

Tanken stammer fra den franske revolusjonære republikanismen, hvor man fastslo at enhver som var født i Frankrike var i sitt vesen fransk, uavhengig av foreldrenes kultur og blodsband. Det praktiseres i dag stort sett i Amerika.^[145]

Det omvendte prinsippet av territorialprinsippet er avstamningsprinsippet, eller Jus Sanguinius.

Tilrettelagte avdelinger

Frivillig botilbud for asylsøkere med fysiske eller psykiske hjelpebehov.^[146]

Transittmottak

Mottak der asylsøkere bor frem til de har gjennomført asylintervjuet sitt.

Enslige mindreårige asylsøkere over 15 år bor på egne transittmottak.^[147]

Tvangsretur

Dersom man ikke har gyldig oppholdstillatelse i Norge må en forlate landet. Hvis ikke det skjer frivillig vil man uttransporteres (tvangsreturneres) av PU.

Personer som uttransporteres av politiet plikter å betale utgiftene for retur selv. Dersom man ikke har råd til å betale kan norske myndigheter legge ut, forutsatt at man betaler tilbake på et senere tidspunkt. Dersom en slik betaling uteblir kan man risikere bortvisning.^[148]

Utlendingsdirektoratet (UDI)

Utlendingsdirektoratet (UDI) er den sentrale etaten i utlendingforvaltningen. UDI skal sette i verk og bidra til å utvikle innvandrings- og flyktningpolitikken til regjeringen. Direktoratet behandler asylsøknader og bestemmer hvem som får opphold i Norge. UDI behandler også søknader om familiegjenforening, besøksvisum, oppholdstillatelse for å arbeide og studere i Norge, statsborgerskap og permanent oppholdstillatelse. Direktoratet fatter også vedtak om bortvisning og utvisning. Mens asylsøkere venter på å få sin søknad behandlet, er UDI ansvarlig for å gi asylsøkere tilbud om et sted å bo.^[149]

Utlendingsnemnda (UNE)

UNE er et domstolslignende forvaltningsorgan som behandler klager på avslag fra UDI. Administrativt er UNE underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD). JD kan imidlertid normalt ikke instruere UNE om lovtolkning, skjønnsutøvelse eller avgjørelser av enkeltsaker.^[150] Forøvrig ble det vedtatt noen midlertidige endringer i utlendingsloven november 2015, hvor blant annet regjeringen fikk rett til å instruere UNE frem til 1. januar 2018.^[151]

¹⁴³Store Norske Leksikon "Territorialprinsippet – statsborgerrett".

¹⁴⁴Vink og de Groot, "Birthright Citizenship: Trends and Regulations in Europe".

¹⁴⁵Feere, "Birthright Citizenship in the United States: A Global Comparison".

¹⁴⁶UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

¹⁴⁷UDI, "Asylmottak (ulike typer)".

¹⁴⁸Politiet, "Retur".

¹⁴⁹UDI, "Om UDI: Hvem gjør hva i utlendingsforvaltningen?".

¹⁵⁰UNE, "Dette er Utlendingsnemnda".

¹⁵¹Stortinget, "Vedtak om lov om endringer i utlendingsloven (innstramninger)".

UTVISNING ER IKKE DET SAMME SOM BORTVISNING.

Utreisefrist

Dersom man oppholder seg i Norge og får avslag på søknad om oppholdstillatelse vil man få oppgitt en utreisefrist av UDI. Innen denne fristen kan man velge å returnere ordinært eller med bistand fra norske myndigheter. Om man derimot ikke overholder fristen risikerer man å bli tvangsreturnert. Ved klage på endelig vedtak kan utreisefristen bli utsatt.^[152]

Ureturbar

En asylsøker som har fått avslag, men av ulike grunner ikke kan sendes ut av landet.^[153] Formelt er ingen "ureturnerbare", da de i så fall stort sett har rett til asyl. I praksis faller likevel flere individer under denne kapen, ender ofte i en juridisk gråsoner og blir gående som papirløse.^[154] Ett eksempel er Mullah Krekar, som har fått endelig avslag i flere omganger, men ikke kan sendes til Irak, da hans liv i så fall ville stå i fare.^[155]

Utvisning

Påbud om å forlate Norge med innreiseforbud vedtatt av UDI i ett år, flere år eller permanent. En slik utvisning vil som oftest også gjelde for andre Schengen-land.^[156]

Et avslag på asylsøknad vil av seg selv ikke føre til utvisning, men kan det dersom man for eksempel motsetter seg retur før utreisefrist.^[157]

Merk: utvisning er ikke det samme som bortvisning.

¹⁵²UDI, "Utreisefrist".

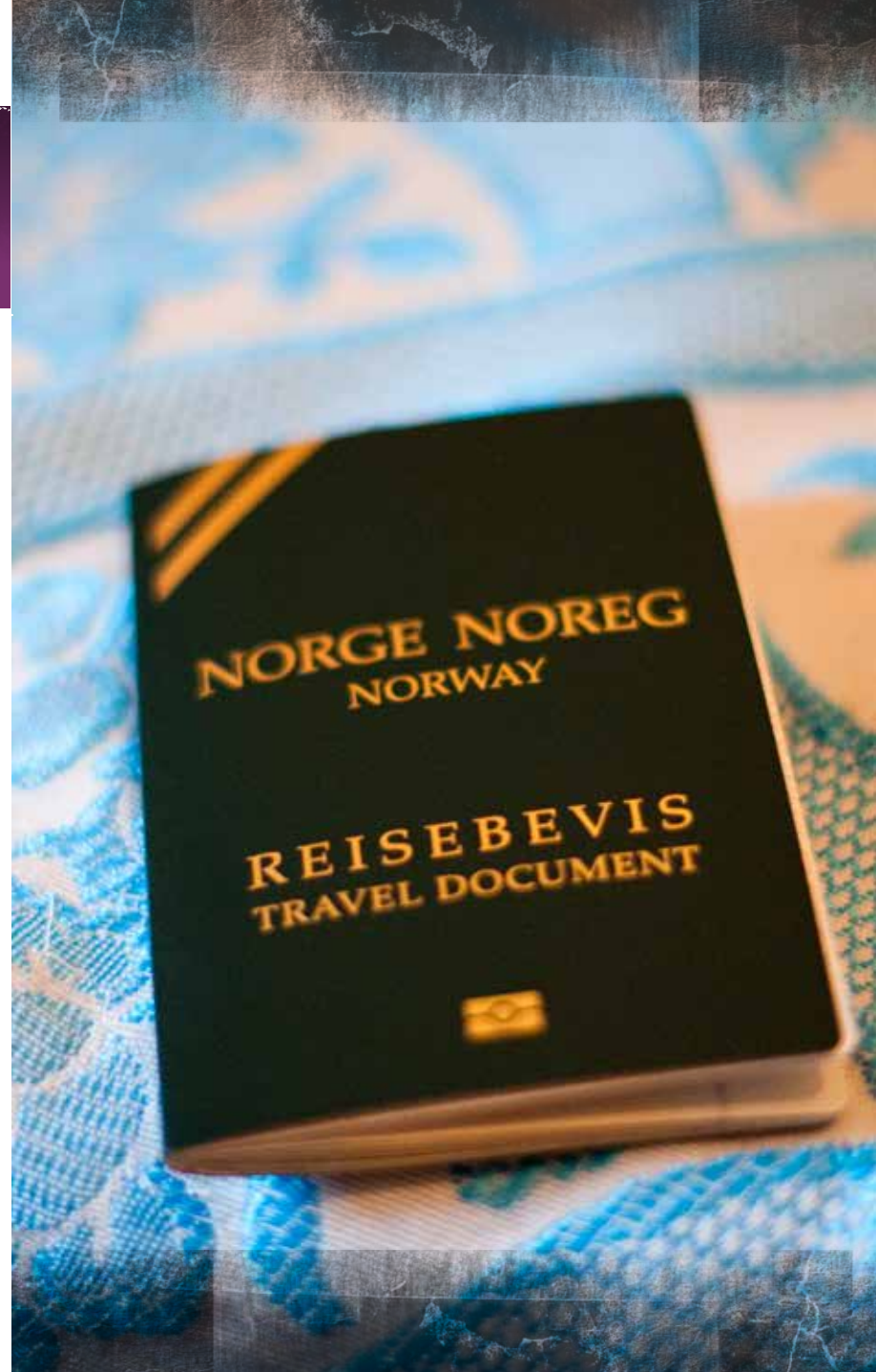
¹⁵³Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, "Politisk Plattform".

¹⁵⁴VG, "Dette er de "ureturnerbare".

¹⁵⁵Regjeringen (historisk arkiv), "Tok opp Krekar i Nord-Irak"

¹⁵⁶UDI, "Utvisning".

¹⁵⁷UDI, "Utvisning".

REFERANSER

Aftenposten, "Dette sa Breivik - ord for ord". Hentet 04.10.2015.
<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/22juli/Dette-sa-Breivik--ord-for-ord-6807324.html>

Aftenposten, "Raser eksisterer idag". Hentet 27.10.2015.
<http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Raser-eksisterer-i-dag-6610478.html>

Ager A. og Strang A. (2008). "Understanding Integration: A conceptual Framework". *Journal of Refugee Studies*, vol. 21 (2): 165-191

Bahus, V. B. (2013) i Store Norske Leksikon. Hentet 01.11.2015.
https://snl.no/statlig_mottak

Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet, "Enslige mindreårige asylsøkere (EMA)". Hentet 01.11.2015. http://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Oppvekst/Barn_som_soker_asyl/Enslige_mindrearige_asylsokere_EMA/

Berry (1997). "Acculturation and Adaption in a New Society". *International Migration*, vol. 30: 69-91

Bhopal R. (2007). The beautiful skull and Blumenbach's errors: the birth of the scientific concept of race *BMJ* 335 :1308

Campbell, M. C. og S. A. Tishkoff (2008). "AFRICAN GENETIC DIVERSITY: Implications for Human Demographic History, Modern Human Origins, and Complex Disease Mapping." *Annual review of genomics and human genetics*, 9: 403–433.

Cambridge Online Dictionary, "Segregate". Hentet 25.01.2016.
<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/segregate>

Dybvik Øyen, Lærebok i utlendingsrett. Oslo: Universitetsforlaget, 2013.

Encyclopedia Britannica, "Ethnic group". Hentet 11.02.2016
<http://global.britannica.com/topic/ethnic-group>

Encyclopedia Britannica, "Multiculturalism". Hentet 04.10.2015.
<http://global.britannica.com/topic/multiculturalism>

Feere J. (2010). "Birthright Citizenship in the United States: A Global Comparison". Hentet 11.02.2016. <http://cis.org/birth-right-citizenship>

Flyktninghjelpen, "Konvensjoner og regelverk". Hentet 07.12.2015.
<http://flyktninghjelpen.no/?aid=9079311#VmWquuPhBSw>

Flyktninghjelpen, "Kort om flyktninghjelpen." Hentet 15.12.2015.
<http://flyktninghjelpen.no/?aid=9095407>

Flyktninghjelpen. "Oversikt over viktige begreper". Hentet 28.10.2015. <http://www.flyktninghjelpen.no/?aid=9079310#VjCbK4ve7o>

FN, "Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid". Hentet 25.01.2016. <http://legal.un.org/avl/ha/csp-ca/cspca.html>

FN, "Convention on the rights of the child". Hentet 16.11.2015. <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>

FNs høykommissær for flyktninger, "Internally displaced people". Hentet 11.02.2016. <http://www.unhcr.org/pages/49c3646c146.html>

FNs høykommissær for flyktninger, "What is statelessness?". Hentet 11.02.2016. <http://www.unhcr.org/pages/49c3646c158.html>

Fordommer fordummer, "Innvandrere gidder ikke lære seg norsk". Hentet 29.09.2015. <http://www.fordommer.no/Fordommer/Mytene/Innvandrere-gidder-ikke-aa-laere-seg-norsk>

Fordommer fordummer, "Innvandrere vil ikke integrere seg". Hentet 29.09.2015. <http://www.fordommer.no/Fordommer/Mytene/Innvandrere-vil-ikke-integrere-seg>

Helsedirektoratet, "Marginalisering". Hentet 11.02.2016. <http://www.forebygging.no/Ordbok/L-P/Marginalisering/>

IDMC, "Global Figures". Hentet 27.10.2015. <http://www.internal-displacement.org/global-figures>

IMDi, "Bosetting av enslige mindreårige flyktninger". Hentet 24.01.2016. <http://www.imdi.no/no/Bosetting/Enslige-mindrearige/>

IMDi, "Bosetting av flyktninger". Hentet 17.09.2015. <http://www.imdi.no/no/Bosetting/>

IMDi, "Bosetting av flyktninger fra asylmottak". Hentet 17.09.2015. <http://www.imdi.no/no/Bosetting/Bosetting-fra-mottak/>

IMDi, "Endringer i introduksjonsloven". Hentet 24.01.2016. <http://www.imdi.no/no/Nyheter/2015/Endringer-i-introduksjonsloven/>

IMDi, "Hvem har rett og/eller plikt til opplæring". Hentet 29.09.2015. <http://www.imdi.no/no/Norskopplaering/Rett-og-plikt-til-norskopplaring/Hvem-har-rett-ogeller-plikt-til-opplaring/>

IMDi, "Introduksjonsprogram". Hentet 29.09.2015. <http://www.imdi.no/no/Introduksjonsordningen/>

IMDi, "Om IMDi". Hentet 17.09.2015. <http://www.imdi.no/no/Stottemeny/Om-Imdi/>

Introduksjonsloven, Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere. Hentet 17.09.2015. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-07-04-80>

IOM, "About IOM." Hentet 09.12.2015. <http://www.iom.int/about-iom>

IOM Oslo, "Om IOM." Hentet 09.12.2015. <http://iom.no/no/om-iom/iom-oslo-no>

Justisdepartementet, "Endringer i utlendingsloven (innstramminger)". Prop. 16L (2015-2016). Oslo: Justisdepartementet, 2015. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-16-l-20152016/id2461221/?q=&ch=2>

Likestillings- og diskrimineringsombudet, "Om ombudet". Hentet 11.02.2016. <http://www.ldo.no/>

Merriam-Webster Online Dictionary, "Jus sanguinis". Hentet 11.02.2016. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/jus%20sanguinis>

Migration and Home Affairs (European Commission), "Glossary." Hentet 29.10.2015 http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/glossary/index_e_en.htm

National Institutes of Health (US) 2007); Biological Sciences Curriculum Study. NIH Curriculum Supplement Series [Internet]. "Understanding Human Genetic Variation": <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK20363/>

NOAS, "Asylfeltet på 1-2-3." Hentet 09.12.2015. <http://www.noas.no/kort-info-om-asylfeltet/>

NOAS, "Om NOAS". Hentet 11.02.2016. <http://www.noas.no/noas/om-noas/>

NOAS, "Tema: Asyl, beskyttelse, sterke menneskelige hensyn." Hentet 22.01.2016 <http://www.noas.no/tema-asyl-beskyttelse-sterke-menneskelig-hensyn/>

Norsk Folkehjelp, "Spørsmål og svar om mottak av asylsøkere i Norge". Hentet 01.01.2016 <http://www.folkehjelp.no/Nyheter/Nyhetsarkiv/2015/Spoersmaal-og-svar-om-mottak-av-asylsoekere-i-Norge>

Norsk Folkehjelp, "-Tør du ansette meg?". Rapport produsert av Bjørn Lecomte på vegne av Norsk Folkehjelp, utgitt i begrenset opplag, 2014

Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom. "Politisk plattform 2015-2016". Upublisert politisk manifest, 2015.

Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, "Vaktbikkja - Hvordan bekjempe rasisme i det offentlige rom." Hentet 10.12.2015. http://issuu.com/folkehjelp/docs/hvordan_bekjempe_rasisme_i_det_offe

Politiet, "Assistert retur". Hentet 09.12.2015. https://www.politi.no/politiets_utlendingsenhet/retur/assistert_retur/

Politiet, "Politiets utlendingsenhet." Hentet 09.12.2015. https://www.politi.no/politiets_utlendingsenhet/om_politiets_utlendingsenhet/

Politiet, "Politiets utlendingsinternat." Hentet 09.12.2015. https://www.politi.no/politiets_utlendingsenhet/politiets_utlendingsinternat/

Politiet, "Retur." Hentet 10.12.2015. https://www.politi.no/politiets_utlendingsenhet/retur/

Politiet, "Returavtaler." Hentet 10.12.2015. https://www.politi.no/politiets_utlendingsenhet/retur/returavtaler/

Politiet, "Schengensamarbeidet." Hentet 29.10.2015. https://www.politi.no/om_politiet/internasjonalt_samarbeid/schengen_samarbeidet/

Regjeringen (historisk arkiv), "Tok opp Krekar i Nord-Irak". Hentet 11.02.2016. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/tok-opp-krekar-i-nord-irak/id713720/>

Regjeringen, "Høring - endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften: Hevet botidskrav for permanent oppholdstillatelse mv. endringer i statsborgerskapsloven." Hentet 24.01.2016. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--endringer-i-utlendingsloven-og-utlendingsforskriften--hevet-botidskrav-for-permanent-oppholdstillatelse-mv.--endringer-i-statsborgerloven/id2403994/>

Regjeringen, "Ikke lenger frivillig retur." Hentet 08.12.2015
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ikke-lenger-frivillig-retur/id755264/>

Regjeringen, "Retur." Hentet 10.12.2015. <https://www.regjeringen.no/no/tema/asylsituasjonen/innvandring/innsikt/retur/id2343455/>

Regjeringen, "Schengen- og Dublin-samarbeidet." Hentet 29.10.2015. <https://www.regjeringen.no/no/tema/asylsituasjonen/innvandring/innsikt/schengen--og-dublin-samarbeidet/id578315/>

Shain, Y og A. Barth (2003), "Diasporas and International Relations Theory," International Organization, vol. 57: 449-479

Stanford Dictionary of Philosophy, "Multiculturalism" Hentet 04.10.2015
<http://plato.stanford.edu/entries/multiculturalism/>

Statistisk Sentralbyrå, "Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre, 1. januar 2013". Hentet 15.02.2016. <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvbe/aar/2013-04-25?fane=om>

Store Norske Leksikon, "Diskriminering". Hentet 24.01.2016.
<https://snl.no/diskriminering>

Store Norske Leksikon, "Etnisk gruppe". Hentet 19.04.2016.
https://snl.no/etnisk_gruppe

Store Norske Leksikon, "FNs høykommissær for flyktninger." Hentet 08.12.2015. https://snl.no/FNs_h%C3%B8ykommiss%C3%A6r_for_flyktninger%2FUNKHCR

Store Norske Leksikon, "Fremmedarbeider". Hentet 13.01.2016.
<https://snl.no/fremmedarbeider>

Store Norske Leksikon, "Humanitært Opphold." Hentet 22.01.2016. https://snl.no/humanit%C3%A6rt_opphold

Store Norske Leksikon, "Integrering". Hentet 24.01.2016.
<https://snl.no/integrering>

Store Norske Leksikon, "Internering". Hentet 07.11.2015.
<https://snl.no/internering>

Store Norske Leksikon, "Likestilling". Hentet 11.02.2016.
<https://snl.no/likestilling>

Store Norske Leksikon, "Marginal." Hentet 19.04.2016.
<https://snl.no/marginal>

Store Norske Leksikon, "Marginalisering". Hentet 19.04.2016.
<https://snl.no/marginalisering>

Store Norske Leksikon, "Migrasjon." Hentet 07.11.2015.
<https://snl.no/migrasjon>

Store Norske Leksikon, "Non refoulement". Hentet 23.09.2015.
https://snl.no/non_refoulement

Store Norske Leksikon, "Territorialprinsippet – statsborgerrett". Hentet 19.04.2016. <https://snl.no/territorialprinsippet%2Fstatsborgerrett>

Store Norske Leksikon, "Statsborgerskap". Hentet 19.04.2016.
<https://snl.no/statsborgerskap>

Stortinget, "Vedtak om lov om endringer i utlendingsloven (innstramninger)." Hentet 10.12.2015. <https://stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Beslutninger/Lovvedtak/2015-2016/vedtak-201516-005/>

Templeton, A. R. (2013) "Biological Races in Humans." Studies in history and philosophy of biological and biomedical sciences vol. 44 (3): 262–271.

UDI, "Asylmottak (ulike typer)". Hentet 01.11.2015. <http://www.udi.no/asylmottak/onsker-a-drive-mottak/ulike-typer-asylmottak/>

UDI, "Asylsituasjonen: Ankomstsentre". Hentet 19.04.2016. <https://www.udi.no/asylmottak/oversikt-informasjon-om-asylsokere-som-kommer-til-norge/ankomstsentre/>

UDI, "Asylsøknader etter statsborgerskap, aldersgruppe og kjønn 2015". Hentet 25.01.2016. <http://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-aldersgruppe-og-kjonn/>

UDI, "Bortvisning." Hentet 09.12.2015. <http://www.udi.no/ord-og-begreper/bortvisning/#link-1019>

UDI, "Dublin-samarbeidet". Hentet 19.04.2016. <https://www.udi.no/ord-og-begreper/dublin-samarbeidet/>

UDI, "Midlertidig oppholdstillatelse." Hentet 09.12.2015. <http://www.udi.no/ord-og-begreper/midlertidig-oppholdstillatelse/>

UDI, "Om UDI: Hvem gjør hva i utledningsforvaltningen?". Hentet 17.09.2015. <http://www.udi.no/om-udi/om-udi-og-utlendingsforvaltningen/hvem-gjor-hva-i-utlendingsforvaltningen/#link-4251>

UDI, "Oppholdstillatelse på humanitært grunnlag." Hentet 22.01.2016. <http://www.udi.no/ord-og-begreper/oppholdstillatelse-pa-humanitart-grunnlag/>

UDI, "Overføringsflyktninger (kvoteflyktninger)." Hentet 23.02.2016. <http://www.udi.no/ord-og-begreper/overforingsflyktninger/>

UDI, "Permanent oppholdstillatelse." Hentet 10.12.2015. <http://www.udi.no/ord-og-begreper/permanent-oppholdstillatelse/>

UDI, "Representantordning for enslige mindreårige". Hentet 01.11.2015. <http://www.udi.no/asylmottak/er-nabo-til-et-asylmottak/representantordning-for-enslige-mindrearige/#link-1439>

UDI: "To av tre asylsøkere fikk opphold i 2014". Hentet 07.11.2015. <http://www.udi.no/aktuelt/to-av-tre-asylsokere-fikk-opphold-i-2014/>

UDI, "Utreisefrist." Hentet 09.12.2015. <http://www.udi.no/ord-og-begreper/utreisefrist/>

UDI, "Utvisning." Hentet 09.12.2015. <http://www.udi.no/ord-og-begreper/utvisning/>

UDI, "Økonomiske ytelser". Hentet 01.11.2015. <http://www.udi.no/asylmottak/bor-eller-onsker-a-bo-i-et-asylmottak/okonomiske-ytelser/#link-4069>

UNE, "Dette er utlendingsnemnda." Hentet 10.12.2015. <http://www.une.no/no/om-oss/Information-in-foreign-languages/Dette-er-Utlendingsnemnda-UNE/>

UNHCR, "About us." Hentet 08.12.2015 <http://www.unhcr.org/pages/49c3646c2.html>

UNHCR, "OAU Convention. Governing the specific aspects of refugee problems in Africa." Addis Abeba, 1969

UNHCR, "Text of the 1951 Convention Relating to the Status of

Refugees with an introductory note by the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees.” Geneve, 2010

Utlendingsloven, Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her m.v. av 20 november 2015 nr. 94. Hentet 24.01.2016. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-05-15-35/*#*

Vevstad, “Grensekontroll og flyktningers rettigheter”. I Krimmi-grasjon? Den nye kontrollen av de fremmede, redigert av Nicolay B Johansen, Thomas Uglevik og Katja Franko Aas, 173-192. Oslo: Universitetsforlaget, 2013.

VG, “Dette er de “ureturnerbare””. Hentet 25.01.2016. <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/asyl-debatten/dette-er-de-ureturnerbare/a/23411200/>

Vink M. P. og G. R. de Groot (2010), “Birthright Citizenship: Trends and Regulations in Europe”. http://eudo-citizenship.eu/docs/birth-right_comparativepaper.pdf

SOLIDARITETS- UNGDOM MENER:

Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom står opp mot rasisme og diskriminering, og er en pådriver for en human asyl- og flyktningpolitikk.

Solidaritetsungdom tar klare standpunkt på antirasisme, asyl og integrering. Noen av våre standpunkt og krav til norske myndigheter har vi samlet her.

Asylmottak

I dag er det slik at drift av asylmottak legges ut på anbud for både statlige, private og ideelle aktører. Solidaritetsungdom frykter at ønsket om å profitte på mottaksdrift kan gå utover beboerne på mottaket, i form av lav standard for å holde kostnader nede. Slik som anbudspolitikken føres i dag mener Solidaritetsungdom at staten må innføre bedre rammevilkår for mottaksdriften, samt flere spesifikke kompetansekrav for ansatte.^[1] Solidaritetsungdom krever at overskudd av mottaksdrift i størst mulig grad kommer beboerne og mottaket til gode, og at ren profitte av mottaksdrift til private aktører begrenses.

Asylprosessen

En midlertidig endring av utlendingsloven, (gyldig fra 01.01.2016-2018), har ført til en utvidelse av retten til å nekte enkelte personer

¹Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, “Politisk plattform”, 6-7

realitetsbehandling av asylsøknaden. I utgangspunktet gjaldt det asylsøkere med opphold i et trygt tredje land. Etter endringen gjelder det også dem som ikke har mulighet til å søke om beskyttelse ved retur.^{[2][3]} I forkant av endringen sendte Norsk Folkehjelp m.fl. et bekymringsbrev til norske myndigheter om at tiltaket strider med flyktningkonvensjonen. I tillegg ble det vedtatt gjennom en hurtigprosedyre. Det er bekymringsverdig at en såpass viktig beslutning ble tatt utenfor ordinære prosedyrer, og at vedtaket dramatisk svekker rettssikkerheten for asylsøkere i Norge ved å effektivt fjerne toinnstansbehandling av deres saker.

Enslige mindreårige asylsøkere

Enslige mindreårige er en ekstra sårbar gruppe asylsøkere. Rettighetene og omsorg for enslige asylbarn blir delvis ivaretatt i mottakssystemet blant annet gjennom ved at Fylkesmannen utnevner en representant for søkeren. Ansvar for asylbarn under 15 år ligger hos barnevernet, mens UDI har ansvar for barn mellom 15 og 18 år ligger i dag under UDI, og Solidaritetsungdom mener at omsorgsbehovet for barn over 15 år ikke blir ivaretatt godt nok.

I motsetning til norske barn har barnevernet ikke ansvar for enslige mindreårige asylsøkere over 15 år, Solidaritetsungdommen mener dette er et kunstig aldersskille, og krever at enslige asylsøkerbarn mellom 15 og 18 må regnes som barn på lik linje med norske jevnaldrende, og at barnevernet bør ha ansvaret for dem over 15 år også. Dagens praksis er lovstridig da alle barn i Norge som ikke har omsorgspersoner skal være under barnevernets omsorg.^[4]

Fordommer og rasisme

Den norske innvandringsdebatten er sterkt preget av myndighetenes økende fokus på kontroll, avskrekking og innskrenking av muligheten til å få asyl i Norge. Dette bidrar til å bygge opp under negative holdninger til innvandring og innvandrere. Innvandringsdebatten preges av fordommer og feilinformasjon som kan være et hinder for integrering.

Solidaritetsungdom krever at norske myndigheter tar utgangspunkt i at ansvaret for god integrering i stor grad ligger hos majoritetsbefolkningen, og at myndighetene selv ikke fremmer og sprer usannheter og overdrivelser i asyl- og flyktningedebatten, men i stedet fremmer viktigheten av en nyansert, faktabasert samfunnsdebatt hvor utgangspunktet må være å ivareta grunnleggende menneskerettigheter.

Solidaritetsungdom krever at norske myndigheter, politikere og befolkningen generelt konfronterer usannheter og fordommer om utsatte grupper i samfunnet når de blir fremsatt, og at de aldri benytter fordommer selv.

For tips til å knuse myter og fordommer anbefaler vi www.fordommer.no.

Integrering

Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom mener at majoritetsbefolkningen har et særlig ansvar for å inkludere innvandrere, og legge til rette for integrering i samfunnet. Det er umulig å integrere seg om majoritetsbefolkningen ikke åpner opp for det.^[5] For eksempel: Hvis ikke arbeidsgivere ansetter innvandrere blir integrasjonsprosessen vanskeligere.

Norsk Folkehjelps rapport “-Tør du ansette meg?” presenterer fakta om mangfold i norsk arbeidsliv. Rapporten viser at menneskene med ikke-vestlige navn som “Ali” har 24% mindre sjanse for å bli innkalt til jobbintervju enn norsk-klingende som “Ola” og at fem av ti innvandrere har opplevd diskriminering. Innvandrere fra Afrika og Asia med høyere utdanning er cirka tre ganger oftere i en stilling de er overkvalifisert til, enn resten av den norske befolkningen.^[6]

Norsk Folkehjelp holder «Kvinner Kan»-kurs internasjonalt og i Norge. I Norge er deltakerne i stor grad kvinner med minoritetsbakgrunn med mål om at de skal oppnå større grad av integrering i sivilsamfunnet og arbeidslivet.

¹Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, “Politisk plattform”, 6-7

²Utlendingsloven, §32, 2015

³Justisdepartementet, “Endringer i utlendingsloven”, 2015.

⁴Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, “Politisk plattform”, 5

⁵Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom. “Politisk plattform”, 21.

⁶Norsk Folkehjelp, “-Tør du ansette meg?”, 3.

Papirløse

Papirløse har svært begrensede rettigheter i Norge. Solidaritetsungdom krever at den papirløse befolkningen som har sannsynliggjort sin ID reguleres og gis midlertidig identitetskort, skattekort og fri helsehjelp.

Retur

Norge følger ikke alltid FNs anbefalinger om hvilke land det er trygt å returnere til. Det er derfor et krav fra Solidaritetsungdommen at norske myndigheter endrer praksis og avbryter forhandlinger med om eller inngåtte avtaler med utrygge land.^[7]

Statsborgerskap

Solidaritetsungdom krever at norske myndigheter innfører dobbelt statsborgerskap. Dobbelt statsborgerskap vil styrke innvandrere sine rettigheter og integrasjonsmuligheter i Norge, deltakelse i samfunnet og demokratiet, og også støtte nordmenn bosatt i utlandet.

Uretturnerbar

Solidaritetsungdom krever at ureturnerbare asylsøkere med avslag etter tre år må få sin sak gjenopptatt, og få varig opphold etter fem år.

OM NORSK FOLKEHJELP SOLIDARITETSUNGDOM

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon, og vi er deres samfunnspolitiske ungdom. Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom mener at verden ikke er fattig, men urettferdig. Derfor er det en hovedoppgave for oss å arbeide for en mer rettferdig fordeling av makt og ressurser. Vi skal jobbe for å fremme internasjonal solidaritet i Norge, bekjempe rasisme og diskriminering, og fronte en human asyl- og flyktningpolitikk. Vårt arbeid bygger på solidaritet, ikke veldedighet. Solidaritet vil si å stå skulder til skulder med de marginaliserte i samfunnet og bidra til at de selv kan forme sine samfunn. Å vise solidaritet kan derfor innebære å ta standpunkt på de undertryktes side. I vårt arbeid med å utfordre makt og urett styres vi av prinsippet om å kun uttale oss i saker som vi, eller Norsk Folkehjelp, har erfaring fra gjennom vårt arbeid nasjonalt eller internasjonalt.

folkehjelp.no/solidaritetsungdom

 [@solidaritetsungdom](https://www.instagram.com/solidaritetsungdom)

 [@UngOgSolidarisk](https://twitter.com/UngOgSolidarisk)

 facebook.com/solidaritetsungdom

⁷Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, "Politisk Plattform", 6.

Norsk Folkehjelp
Solidaritetsungdom

VIL DU OGSÅ VÆRE MED I KAMPEN MOT RASISME? MELD DEG INN OG BLI MED OSS!

Send sms **SOLUNG** til 2160 (175 kr)

Norsk Folkehjelp

PB 8844 Youngstorget

0028 OSLO

Tlf: 22 03 77 00

www.folkehjelp.no